

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR GLOBALA STUDIER

Examensarbete för kandidatexamen i Globala studier

Upplevelser av osäkerhet

- En kvalitativ studie av globaliseringens effekter för ungas etablering på arbetsmarknad och familjebildning

Tanja Voulgaridou

Handledd av Magnus Berg

Institutionen för Globala Studier

Göteborgs Universitet

Vårterminen 2014

Göteborgs Universitet

Institutionen för Globala Studier

Arbetets art: C-uppsats 15 hp inom Globala Studier

Titel: Upplevelser av Osäkerhet

Författare: Tanja Voulgaridou

Handledare: Magnus Berg

Abstract

Globalization is described as processes of economic, social and political character and a tendency in the field has been to study these aspects of the phenomenon separately. Another common feature of previous studies is to relate to the field at a high abstraction level and talk about the effects and changes in general terms. Such studies of quantitative and statistical nature in which people are constituted as homogeneous groups hides the fact that the relationship between social attributes and context creates unique positions where the effects of globalization are diverse (Sprague, 2005, pp. 16 - 18). The purpose of this bachelor thesis is therefore to break with this entrance to the field and instead focus on a micro level perspective.

By conducting a qualitative interview study guided by the globalization theory of the Globalife research team, which shows how structures at the macro level can be understood to affect the micro level, the aim is to reveal potential knowledge gaps within the field. By letting gender and class be guiding concepts the object of this thesis is to generate an in-depth understanding of how these processes can be interpreted and understood at the individual level, which contrasts the general understanding. In order to delimit a field with a global reach, the study was designed as a case study where the empirical material was collected through semi-structured interviews. The focus was further set to examine young adults' experience and perception of the labor market and how these ideas in turn affect their eventual family formation. The most striking findings of the study were the gendered distinction between the respondent's perceptions as well as the shared notion of the Swedish welfare system's limitations when it comes to starting a family.

Innehållsförteckning

Abstract	1
1. Inledning.....	4
2. Syfte och problemformulering	4
2.1 Avgränsningar	5
3. Tidigare forskning	6
3.1 Den globala ekonomins påverkan på social organisation.....	6
3.2 Globala ideologiska förändringars effekt på familjen och roller.....	7
3.3 Globaliseringens informationsteknologiska dimension.....	9
3.4 Läget i Sverige – Ungas övergång till vuxenlivet	9
4. Teori	11
4.1 Globalisering - Makro- till mikronivå	11
4.1.1 Globalisering – Osäker arbetsmarknad och ungas inträde.....	14
4.1.2 Globalisering – Osäkerhetens effekt på ungas familjebildning	14
4.1.3 Globalisering – Relativ osäkerhet den avgörande faktorn	16
4.2 Centrala begrepp.....	16
5. Metod	18
5.1 Metodologi.....	18
5.2 Metod och genomförande	20
5.3 Urval	22
5.4 Forskningsetiska överväganden.....	23
5.5 Analytiskt genomförande	23
5.6 Förförståelse	24
6. Resultat och analys.....	24
6.1 Upplevelser arbetsmarknad	24
6.1.1 Konkurrensen på arbetsmarknaden	24
6.1.2 Vikten av individuella resurser	27

6.1.3 Varierade upplevelser – Klass	29
6.1.4 Varierade upplevelser – Genus: könssegregerad arbetsmarknad.....	30
6.1.5 Varierade upplevelser – Genus: stress, feminitet och maskulinitet	31
6.2 Upplevelser familjebildning	34
6.2.1 Familjebildningens påverkan av upplevelsen av arbetsmarknaden	35
6.2.2 Institutionella filters relation till familjebildning: social acceptans.....	39
6.2.3 Institutionella filters relation till familjebildning: välfärdsförmåner	41
6.3 Relation mikro-makronivå.....	43
7. Slutsats och diskussion.....	43
Bilaga 1: Respondenter	46
Litteraturförteckning	51

*Jag vill rikta ett stort tack till samtliga respondenter som deltagit i min studie.
Tack för att ni delade mer er av era tankar och upplevelser - utan er hade denna uppsats
inte varit möjlig!*

1. Inledning

Globalisering beskrivs som processer av ekonomisk, social och politisk karaktär. En tendens inom fältet har varit att studera dessa aspekter av fenomenet separat. Forskare som försökt bryta med detta sätt att närma sig globalisering har kunnat påvisa hur förändringar på det ekonomiska och politiska planet får vidare konsekvenser för den sociala organisationen. Gemensamt för dessa studier är dock att de förhåller sig till fältet på en hög abstraktions nivå samt talar om effekter och förändringar i generella termer. Sådana studier av kvantitativ och statistisk karaktär där människor konstitueras som homogena grupper döljer de faktum att relationen mellan sociala attribut och kontext skapar unika positioner där verkan av globaliseringen blir olikartad (Sprague, 2005, s. 16 – 18). Således har jag kunnat identifiera en kunskapslucka i fältet; studier utifrån ett mikroperspektiv som fångar upp dessa olikartade verkningar och förståelser på individnivå. Studien syftar därför till att utforska denna kunskapslucka och utveckla fältet genom att generera en djupgående förståelse för hur dessa processer kan tolkas och förstås på individnivå, vilket kontrasterar den generella förståelsen. Utgångspunkten är vidare standpoint-epistemologisk och uppmärksammar därmed såväl sociala som fysiskt skilda förutsättningar.

För att avgränsa min studie av ett fält med global räckvidd utgick jag ifrån en teori om unga vuxna och osäkra arbetsmarknaders effekt på familjebildning (Buchholz et al, 2009). Min teoriutvecklande studie genomfördes i form av en kvalitativ intervjustudie där jag undersökte unga vuxnas upplevelser och erfarenheter av arbetsmarknaden och hur dessa i sin tur färgade och påverkade deras potentiella familjebildning.

2. Syfte och problemformulering

Syftet med denna studie är att undersöka hur kopplingarna mellan globalisering, ekonomi och social organisation kan upplevas på individnivå. Detta är relevant då tidigare forskning styrker sambandens existens på makronivå, men saknar anknytning till upplevelser och bemötande på mikronivå. Dessutom tenderar tidigare undersökningar att utgå ifrån ett ”top-down” perspektiv och kunskapen blir därmed inte fullständig eftersom sambandens påverkan från motsatt håll negligeras. Jag anser mig därför ha identifierat en kunskapslucka i fältet; studier utifrån ett mikroperspektiv som fångar upp globaliseringens olikartade verkningar och uppfattningar på individnivå. Istället för att undersöka sambanden genom statistiska aggregat vill jag därför undersöka den personliga *upplevelsen* av dem; erkänns kopplingarna på

individnivå eller färgar de indirekt individers upplevelser? Hur påverkar dessa processer, via individers upplevelser, de sociala praktikerna?

Studiens övergripande syfte blir följaktligen att utveckla fältet genom att generera en djupgående förståelse för processernas verkan på mikronivå. Med en teoriutvecklande ansats hoppas jag kunna kartlägga nya dimensioner av fältet och på så sätt bidra till vetenskapen av det genom att presentera nya infallsvinklar. Förhoppningen är att detta öppnar för en sammanlänkning av den abstrakta och generella förståelsen av globaliseringsdimensionernas relation med den situationsbetingade levda verkligheten.

Praktiskt ämnar jag uppfylla studiens syften genom att studera unga vuxnas upplevelser av arbetsmarknaden och undersöka hur de relaterar till deras tankar kring familjebildning. Unga vuxna kommer i min studie utgöras av individer som ännu inte nått full etablering på vuxenarenan via arbete, familjebildning och bostad. Sammanlänkningen sker via analysramen, vilken har sin utgångspunkt i globala makrostrukturer.

2. 1 Avgränsningar

Flera avgängningar har gjorts eftersom studien genomförs inom ramarna för en kandidatuppsats. Först och främst är studien avgränsad så till vida att den fokuserar på upplevelser av arbetsmarknaden och hur de relaterar till familjebildning på individnivå. Relationen globalisering – ekonomi – social organisation har ju givetvis fler yttringar än ovannämnda, exempelvis migration, men av tidsbrist har övriga aspekter valts bort. Vidare menar jag att fälten arbetsmarknad och familjebildning utgör en lämplig konkretisering av den abstrakta utgångspunkten globaliseringsprocesser, vilket gör studien genomförbar.

För att smalna av uppsatsen ytterligare har fokus lagts vid unga människors förståelse och upplevelse av dessa processer. Urvalet för studien har alltså begränsats till en social kontext; unga individer som står inför en etablering i vuxenlivet. Denna avgränsning motiveras utifrån studien Globalife där unga beskrivs som "förlorarna av globalisering". Jämfört med tidigare generationer ska unga idag, enligt studien, ha det svårare att etablera sig på arbetsmarknaden eftersom de saknar förutsättningar att på ett adekvat sätt handskas med effekterna av globalisering (Buchholz et al, 2009; Blossfeld, Klijsing, Mills, & Kurz, 2005). Att de dessutom vuxit upp under den period då globaliseringsprocesserna blivit allt mer framträdande, och därmed färgats på ett annat sätt av dessa skeden än föregående generationer, gör dem som grupp intressanta. Unga har på grund av detta förhoppningsvis även mer erfarenhet och upplevelser av globaliseringen än äldre personer. Fördelen med att

centrera studien kring ungas upplevelser av arbetsmarknaden och familjebildning är att deras erfarenheter är synkrona, medan ett fokus på äldre generationers upplevelser istället hade baserats på minnen. Samtidigt begränsar detta endimensionella fokus mina möjligheter till jämförande, eftersom jag inte kan undersöka om det finns skillnader mellan olika generationers upplevelser och hantering av globaliseringens effekter.

En avgränsning har också gjorts vad det gäller att sätta klass, genus och civilstatus som huvudsakliga analysparametrar. Det hade varit intressant att undersöka inomgruppsliga variationer utifrån etnicitet, lokalitet och religion men med hänvisning till tidsbegränsningen av studien valde jag att inte fokusera på dessa områden. Därmed har resultatet av studien begränsats till de aspekter jag valt att fokusera på, även om jag är medveten om att eventuella variabler som kan färga individers upplevelser är obegränsade.

3. Tidigare forskning

Globalisering kan sägas påverka individers vardag samt uppfattningar av den på flera sätt. I följande kommer jag redogöra för hur olika globala ekonomiska, ideologiska, politiska och teknologiska processer påverkat den sociala organisationen. Gemensamt för all denna forskning är att den belägger sambandet mellan situationen på den globalt förändrade arbetsmarknaden och familjelivet som sociala organisation. Vidare påvisar den presenterade forskningen hur olika globaliseringsdimensioner parallellt påverkar varandra samt att globaliseringen har en genusdimension.

3.1 Den globala ekonomins påverkan på social organisation

Bahira Sherif-Trask (2010) menar att globaliseringen av marknader öppnat upp för ett större kvinnligt inträde på arbetsmarknaden. Även feministiska ekonomer understryker detta och talar om en "feminisering av arbetskraften". Detta då kvinnor utgör en majoritet av de anställda i de nya sektorerna som uppstått genom expansionen av den globala handeln och produktionen, så som kläd-, teknik- och serviceindustrin. Därmed dominerar kvinnorna de sektorer av arbetsmarknaden som karaktäriseras av låglöneproduktion och arbetsintensiv tillverkning för exportsektorn (Barker & Feiner, 2004, s. 57; Sherif-Trask, 2010, s. 90). För individen innebär detta osäkra anställningsvillkor, så som timanställningar och deltid, och sämre arbetsvillkor i form av lägre löner och bristfälliga förmåner (Acker, 2004, s. 35).

Orsaken bakom kvinnors intågande på arbetsmarknaden ser annorlunda ut beroende av lokalitet och socioekonomisk status. Medan arbetet för vissa kvinnor kan ses som ett led i en

personlig utveckling, kan kvinnans förvärvsarbete för andra bäst förklaras som en strategi för kollektiv överlevnad (Sherif-Trask, 2010, s. 55). Effekterna av det ökade kvinnliga förvärvsarbetet kan därför ses som beroende av plats. Västvärlden har exempelvis beskådat ett uppsving av hushåll med dubbla inkomster, icke-äktenskapligahushåll med barn och ensamstående hushåll. Det stigandet antalet kvinnor på arbetsmarknaden kan därför sägas ha förändrat den sociala familjestrukturen genom att öppna upp för alternativ till den traditionella kärnfamiljen (Giddens, 2010, s. 66; Sherif-Trask, 2010, s. 87, 36). En ny marknad för hushållsarbete som läggs ut på entreprenad har även uppstått som en konsekvens av de västerländska medelklasskvinnornas förflyttning in i arbetslivet. Detta har i sin tur lett till en ökad migration av kvinnor från utvecklingsländer till industriländer, vilka antar dessa jobb som hushållsarbetare och omsorgsgivare (Sherif-Trask, 2010, s. 40). Samtidigt visar detta att det kvinnliga intågandet på arbetsmarknaden får olikartade verkningar beroende av socioekonomiska faktorer. Alla familjer kan inte möta problemet med den minskade möjligheten för kvinnor att spendera tid i hushållet, som en konsekvens av deras förvärvsarbete och det dubbla hushållsinkomsttagandet, med att anställa hjälp (ibid, s. 84-85). Denna svårhanterliga balans mellan formellt förvärvsarbete och informellt hushållsarbete har därför lett till en ökad efterfrågan och krav på politiska reformer som möjliggör ett kombinerande av föräldraskap och arbete, genom exempelvis betald föräldraledighet och dagligverksamhet för barn (ibid, s. 83). Till följd av globaliseringen har dock privatiseringar och liberaliseringar av inhemska ekonomier istället lett till avregleringar av statlig service och hälsovård. Således har utvecklingen gjort vissa samhällsgruppen mer utsatta, exempelvis fattiga ensamstående mammor, eftersom det neoliberala perspektivet ignorerar de ovannämnda krav som sammanfaller med detta marknadssystem (ibid, s. 158 – 160). Kvinnor tycks överlag drabbas hårdare av avregleringarna och privatiseringarna eftersom de i huvudsak sker inom serviceområden som domineras av kvinnor, exempelvis vårdsektorn. Dessutom faller det oftast på kvinnor att överta och tillhandahålla denna service efter avregleringen, eftersom de enligt traditionella könsnormer betraktas som delar av kvinnans roll (Barker & Feiner, 2004, s. 114).

De könsmissiga skillnaderna i effekten av globaliseringen på arbetsmarknaden vittnar således om en genusdimension av globaliseringen (Acker, 2004; Barker & Feiner, 2004; Davids & Van Driel, 2009; Sherif-Trask, 2010).

3.2 Globala ideologiska förändringars effekt på familjen och roller

De globala ekonomiska förändringarna är inte isolerade faktorer som påverkar de sociala

omställningarna på individ- och familjenivå. Globaliseringens ideologiska- och tekniska dimensioner har även de påverkat den sociala utvecklingen. Giddens (2010) beskriver en global förändring av synen på och diskursen kring äktenskapet; från att tidigare ha varit en del av ett större familjesystem så är idag det gifta eller ogifta paret en enhet i sig. Vidare beskriver han hur diskursen om äktenskapet förskjutits från att liknas vid ett naturtillstånd; en fas alla förr eller senare förväntas genomgå, till att idag blivit ett frivilligt val baserat på emotionell kommunikation istället för funktion (ibid, s. 67 – 70).

Synen på barn i familjen har även den kommit att förändras från att ses som ekonomisk tillgång till ekonomisk börda. Motiveringen att skaffa barn har därför förändrats till att tillfredsställa psykologiska och känslomässiga behov (Giddens, 2010, s. 67; Sherif-Trask, 2010, s. 115). Västvärlden har även sett en nedåtgående trend i barnafödandet, vilken delvis kan förklaras utifrån ny teknik som kan begränsa graviditet. Detta kan också förklaras utifrån Giddens tes om barn som ekonomisk börda – eftersom kvinnors arbete idag mer eller mindre behövs för att försörja familjen innebär kvinnans avvikande från arbetsmarknaden en ekonomisk utsatthet (Sherif-Trask, 2010, s. 34,161). Drucilla Barker och Susan Feiner (2004, s. 60 - 61) understryker detta och menar att den ekonomiska belastningen av att ha barn idag i kombination med utvecklingen av preventivmedel har möjliggjort det, i ekonomiska termer, rationella valet att skaffa färre barn. Begränsningar av barnafödandet, menar de, har vidare lett till att fördelarna med att vara hemmafru minskat och har därför haft effekt på kvinnans ökade övergång till förvärvsarbete. Detta har även lett till en reformerad syn på kvinnan, eftersom den minskade reproduktionen möjliggjort en större personlig frihet samt ett förverkligande av andra kapaciteter genom exempelvis utbildning och förvärvsarbete (Sherif-Trask, 2010, s. 34 -35). Det ökade kvinnliga deltagandet på den formella marknaden världen över har vidare kommit att utmana traditionella könsnormer som konstituerar mannen som familjeförsörjare (ibid, s. 50). Således resulterar en förändring av kvinnans roll även i en förändring för mansrollen (ibid, s. 40, 53). Dock har könsrollerna inte utvecklats i samma takt som ekonomin och arbetsmarknaden. Studier påvisar hur gamla könsroller lever vidare där kvinnor förväntas ta ett större ansvar för hushållssysslor än män. Detta bidrar till ojämställdhet, trots kvinnors ökade ekonomiska självständighet, genom bland annat en könssegregerad arbetsmarknad och dubbelt arbete för kvinnor på den informella samt den formella marknaden (Barker & Feiner, 2004, s. 32, 40; Sherif-Trask, 2010, s. 46, 87).

Globaliseringen har utöver det tidigare nämnda även påverkat värderingar och normbildning, vilket resulterar i förändringar för individ och familj. Värderandet av frihet och individualism

inneboende i globaliseringen (Collste, 2004, s. 178-179) har bland annat fått effekten av nya idéer om individens roll och plats i relation till familjen och det omgärdande samhället (Sherif-Trask, 2010, s. 38). Detta har resulterat i en osäkerhet och ambivalens för individen eftersom olika intressen – individuella eller familjekollektivets exempelvis – har kommit att ställas emot varandra utan ett normativt ramverk att guida vilket som bör dominera (ibid, s. 23).

3.3 Globaliseringens informationsteknologiska dimension

Teknikutvecklingen har påverkat kommunikationsflödet över nationsgränser och det talas om en så kallad "Time-space compression" vilken möjliggör "fast flows and movements of people, information, capital and goods" (Campbell, Mac Kinnon, & Stevens, 2010, s. 8). Detta kopplar samman människor över nationsgränser eftersom de genom tekniken kan ha kontakt med varandra oberoende av tid och rum, vilket har influera till nya idéer, praktiker och livsstilar (Sherif-Trask, 2010, s. 181 - 185). Den informationsteknologiska utvecklingen har dessutom förändrat själva sättet vi skapar relationer på och öppnat upp nya virtuella arenor att mötas på (ibid, s. 13, 197). Det möjliggör i sin tur även att familjer kan bestå över nationsgränser trots praktiska omständigheter som gör att någon eller några familjemedlemmar måste flytta för att exempelvis bidra till hushållets inkomst (ibid, s. 12, 61). Vidare hade den globala förändringen av ekonomin och spridningen av den globala kapitalismen inte varit möjlig utan den informationsteknologiska utvecklingen (ibid, s. 152).

3.4 Läget i Sverige – Ungas övergång till vuxenlivet

Forskning har påvisat att ungas övergångsmönster till vuxenlivet förlängts samt kommit att karaktäriseras av reversibilitet och fragmentering. Reversibiliteten har även benämnts jojo-mönster eftersom övergången idag inte tenderar att vara linjär som förr. Istället pendlar unga mellan olika karriärvägar samt ett in- och utstigande på arbetsmarknaden; mellan att vara unga beroende och självständig vuxna (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 738; Walther, 2006, s. 121 -122). Fragmentariseringen innebär olikartade övergångsmönster vilket kan förklaras utifrån den pluralism av etableringsstrategier som idag råder, präglade av en ökad individualism (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 738 – 739). I och med denna individualisering och fragmentisering av vägar in i vuxenlivet har personliga drag och förutsättningar, så som socioekonomisk bakgrund, kommit att spela en större roll för ungas förmåga att hantera osäkerheten och den ökade mängd krav som färgar dagens övergångar. Detta då det idag är upp till individen att göra personliga vägval in i vuxenlivet, istället för att följa en självklar

väg (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 739; Walther, 2006, s. 122). Fragmentariseringen av övergångsvägar hänger vidare samman med en flexibilisering av arbetsmarknaden (Walther, 2006, s. 120 - 121). Denna flexibilisering tar sig bland annat uttrycket av ökade kortsiktiga avkastningskrav för arbetsgivare, vilket resulterar i fler osäkra anställningar som passar marknads behov. Unga utan anknytning till arbetsmarknaden hänvisas då till dessa anställningar och etableringen på arbetsmarknaden försvåras därmed eftersom de under långa perioder fastnar i dessa anställningar (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 741).

Detta överensstämmer med läget i Norden som har ett högre genomsnitt deltid arbetande unga än resten av Europa. Vidare har Sverige, i jämförelse med EU-genomsnittet, en hög andel unga i tidsbegränsade anställningar där närmare 60 procent av de unga förvärvsarbetande har en tidsbegränsad anställning (Halvordsen, Hansen, & Tägtström, 2012, s. 153). Ungdomsarbetslösheten i Sverige överstiger dessutom genomsnittet för övriga Europa enligt Eurostat. Dock är siffran för ungdomsarbetslöshet svår att precisera då vissa uträkningar, exempelvis Eurostats, inräknar heltidsstuderande som arbetar vid sidan av studierna i denna siffra (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 735). Arbetsförmedlingen uppskattade emellertid att ca 11 procent av åldersgruppen 19- 29 år var arbetslösa år 2010 (ibid, s. 736). Vidare kan ovannämnda strategier bland annat ske i form av beslutet att utbilda sig eller inte, följt av vilken utbildning individen i sådant fall väljer och hur denna utbildning därpå påverkar individens etableringsmöjligheter genom bland annat efterfrågan av en viss kompetens. Idag stiger antalet högutbildade i Sverige främst bland yngre, vilket visar på att denna etableringsstrategi har ökat (Statistiska Centralbyrån, u. å. b, s. 13; Statistiska Centralbyrån, 2011, s. 5 - 6).

Den försvårade etableringen på arbetsmarknaden får i sin tur effekter på andra övergångsområden, så som boende och familjebildning (Walther, 2006, s. 121). Sverige är ett land som karaktäriseras av vågor i barnafödandet och det talas om så kallade "babyboomar" vilka bland annat inträffat år 1990 och 2010 (Statistiska Central Byrån, 2012a). Svängningarna i barnafödslar har förklarats utifrån att Sveriges föräldraförsäkringssystem är kopplat till inkomst från förvärvsarbete, och att barnafödandet därför sammanfaller med förändringar i konjunkturen (Statistiska Centralbyrån, 2008, s. 12 - 13). Rapporten "Arbete och barnafödande" från Statistiska centralbyrån (2008, s. 30) visar att kvinnor utanför arbetsmarknaden, på grund av till exempel studier, i lägre utsträckning väljer att skaffa sitt första barn. Rapporten visar även att många av dessa väntar med att skaffa barn till dess att de fått en fast anställning (ibid). Därmed finns det i Sverige ett bekräftat samband mellan

händelser på arbetsmarknaden och familjebildningen. Utöver detta påvisar statistik även ett fördröjt föräldraskap i Sverige. De svenska föräldrarna blir allt äldre och genomsnittsåldern för barnaföderskor låg år 2011 runt 30 år, vilket är en ökning jämfört med 1970-talet där genomsnittsåldern för barnaföderskorna låg runt 24 år (Statistiska Centralbyrån, 2013).

Ungdomsstyrelsens senaste attityds- och värderingsundersökning visar vidare på värderingsförändringar hos unga. Dels har *ekonomisk trygghet och fast anställning* ökat i betydelse hos unga år 2013 jämfört med tidigare mättningar (Ekman, Wohlgemuth, Ström & Zander, 2013, s. 19). Detta hänger ihop med en, sedan 2000-talets början, ökad värdering av ekonomisk trygghet i arbetet framför immateriella värden (ibid, s. 201). Ytterligare en skillnad sedan början av 2000-talet är att unga idag är mer fokuserade på att utbilda sig för att nå dessa värden (ibid). Anledningarna till varför högre studier påbörjas har även de förändrats och idag uppger fler unga att de väljer att utbilda sig för att få ett bra jobb. Generellt sett visar undersökningen att det viktigaste för unga idag är att *ha en fritid och utnyttja den, att leva i ett bra parförhållande* och att ha *ekonomisk trygghet och fast arbete* (ibid, s. 47). Överlag ser unga positivt på sin egen framtid (ibid, s. 42), men även här har en skillnad skett jämfört med tidigare år. Andelen som ser optimistiskt på sin egen framtid har minskat och en pessimistisk syn har ökat (ibid, s. 44).

4. Teori

4.1 Globalisering: Makro- till mikronivå

Min studie tar avstamp i teorin presenterad i studien *Globalife – Life Courses in the Globalization Process* eftersom denna påvisar hur strukturer på makronivå kan förstås påverka mikronivån. Grundstudien har genomförts inom ramen för Globalife Project, vilket är ett tvärvetenskapligt och internationellt jämförande forskningsprogram som finansierats av tyska Volkswagen-stiftelsen mellan år 1999-2005. Forskningsprogrammet är centrerat till fakulteten för sociologi vid universitetet i Bamberg och genomfördes i fyra projektfaser, där 71 samhällsvetare jämförde effekter av globaliseringen på utvalda övergångsmönster i individuella livskurser i totalt 17 OECD-länder (Buchholz et al, 2009). Jag har valt att betrakta detta som teori eftersom studiens resultat summerats teoretiskt, efter det att de grundläggande hypoteserna prövats mot verkligheten och stärkts. Ordet *teori* syftar således i den här uppsatsen alltså oftast på empiriska resultat som generaliserats och abstraherats.

Teorin grundar sig i antagandet att globaliseringsprocesser karaktäriseras av den simultana interaktionen mellan fyra makrostrukturella trender, som sedan 1980-talet blivit alltmer dominanta. Dessa består av:

- i) en ökad internationalisering av marknader och därmed även ökad internationell konkurrens mellan länder med olika sociala och ekologiska förutsättningar
- ii) intensifieringen av konkurrensen mellan nationalstater resulterar i en tendens för moderna stater att öka sin konkurrenskraft genom att avreglera, privatisera och liberalisera den inhemska ekonomin och därmed stärks marknadens funktion som en samordningsmekanism
- iii) genom nya informations- och kommunikationsteknologier skapas snabba världsomfattande nätverk mellan såväl personer, företag och stater, vilket resulterar i en acceleration av sociala och ekonomiska interaktionsprocesser och ökat globalt ömsesidigt beroende mellan aktörer
- iv) denna snabba tillväxt av globala marknadsnätverk, åtföljt av ökningen av ömsesidigt beroende, genererar flyktighet på de lokala marknaderna eftersom dessa blir allt mer sårbara för yttre svåröversäglbara sociala, politiska och ekonomiska påfrestningar som kan ske överallt i världen (exempelvis krig, ekonomisk kris, oljepriscocker, konsumentpreferenser och teknologiska innovationer)

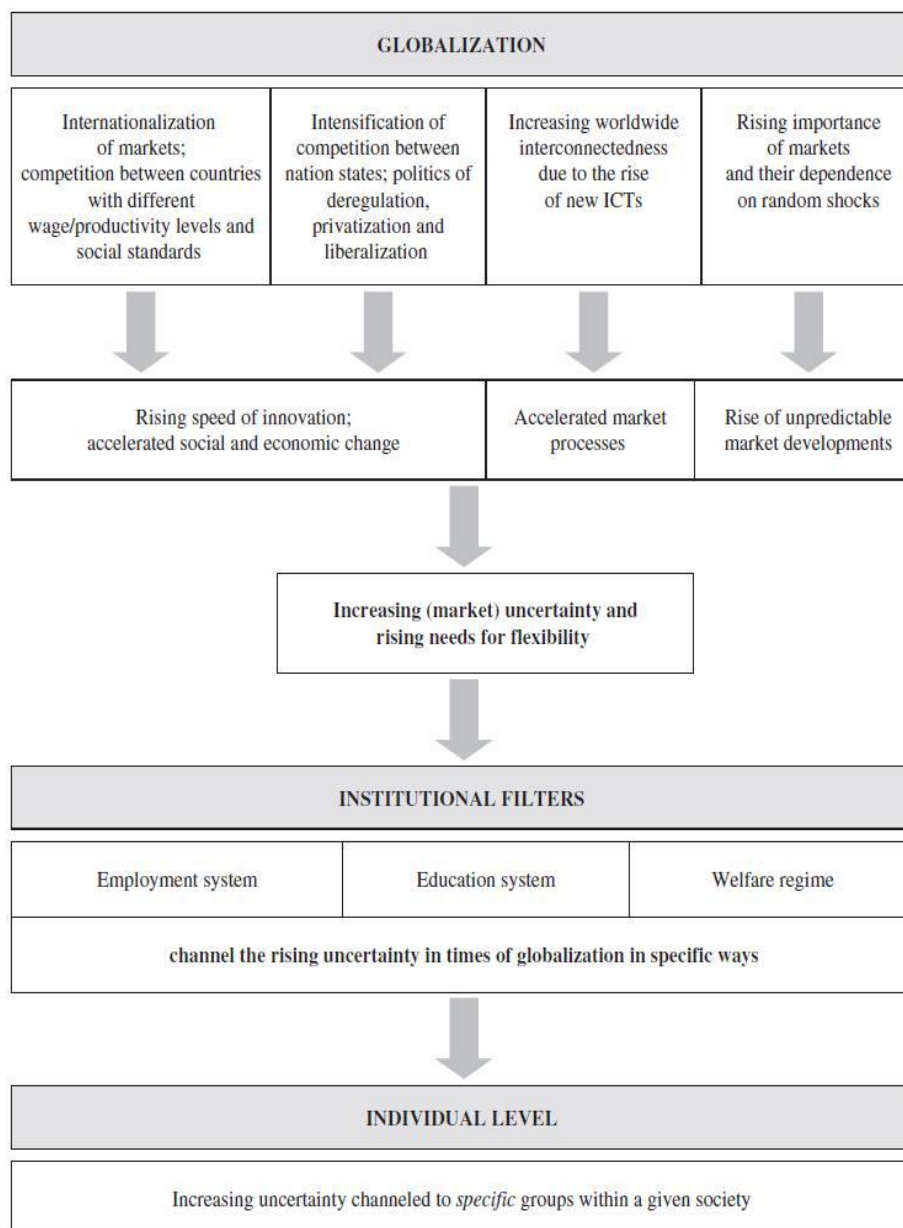
(Buchholz et al, 2009, s. 54)

Författarna menar att dessa makrostrukturella globala trender har påverkat länder olika; dessa globaliseringens influenser har under de senaste årtiondena berört moderna stater i högre grad än mindre utvecklade nationer. Dock finns det mellan de moderna staterna en variation i hur dessa makrostrukturella trender påverkar mikronivån. Beroende av staters nationella institutioner, såsom välfärdssystem, ”filtreras” globaliseringens effekter till olika grad innan den når individen (Buchholz et al, 2009, s. 55-56). Ett exempel på en sådan nationell institution i Sverige är det statliga studiestödet, vilket filtrerar globaliseringen genom att i teorin ge alla svenska medborgare en jämlik möjlighet att höja sitt humankapital. Vidare uppstår det även inomstatligt skiftande verkningar på mikronivå, bundet till bland annat livssituation, kön och klass. Spridningen av effekten på individnivå sker eftersom individuella

resurser stigit i betydelse i och med den stegrade enskilda konkurrensen på marknaden (ibid, s. 57). Teorin omfattar därför tesen om att globaliseringen förstärker sociala orättvisor.

Generellt sett kan globaliseringen, enligt teorin, ses som karaktäriserad av en ökad osäkerhet på såväl makro- som mikronivå på grund av tillväxten av snabba, oväntade förändringar i de ekonomiska och sociala processerna. Detta har i sin tur ställt krav på aktörer att öka sin flexibilitet för att möta dessa hastiga utvecklingar (Buchholz et al, 2009, passim).

Ovannämnda illustreras i figur 1.

Figur 1 Globalization and rising uncertainties in modern societies. Källa: Buchholz et al, 2009, s. 55.

4.1.1 Globalisering: Osäker arbetsmarknad och ungas inträde

Unga i moderna stater som står inför övergången till vuxenlivet blir extra sårbara inför globaliseringens effekter, menar författarna bakom teorin. Deras position utanför arbetsmarknaden skapar denna utsatthet eftersom de genom bristande arbetslivserfarenhet samt företags- och kontaktnätverk saknar förhandlingsbefogenheter att kräva stabila anställningar. Unga som grupp blir därför lättare att utnyttja till de flexibla och osäkra anställningsformer globaliseringen resulterat i (Buchholz et al, 2009, s. 57), exempelvis visstidskontrakt, deltidsanställningar och arbete under oregelbundna tider (Blossfeld et al, 2005).

Individer drabbas dock olika av denna utsatthet beroende av bland annat lokalitet, i form av institutionella filter samt anställningssystem som omgärdar dem, och humankapital bestående av bland annat klass. Sverige har i studien kategoriserat som att ha ett relativt stängt anställningssystem, vilket förklaras utifrån de långa perioderna av socialdemokratiskt styre (Blossfeld et al, 2005, s. 7). Klassificeringen bygger på de centralstyrda förhandlingarna som reglerar exempelvis löner samt villkoren för anställningar (Regini, 2000, s. 13), vilka främst representerar regeringsbeslut snarare än att anpassas efter marknadsbehoven (Sørensen, 1983, s. 206). Det medför svårigheter för svenska företagare att anställa eftersom ett arbete centralt beslutats innebära en viss trygghet och skydd för arbetstagaren. I ett öppet system, däremot, där anställningsvillkor och former matchas med den marknadsmässig efterfrågan underlättas rekryteringen. Skyddet för den anställde gör i sin tur att osäkerheten kanaliseras till de som står utanför arbetsmarknaden, eftersom stängda system inte har möjlighet att introducera det globala flexibilitetskravet på den befintliga arbetsgåren (Blossfeld et al, 2005, s. 424, 426). Således blir globaliseringseffekten i form av osäkerhet större för unga i Sverige än i andra mer liberala länder.

Klass, i form av humankapital, menar de vidare har en mindre effekt på spridningen av osäkerhet och ungas möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden via stabila anställningar. Utbildade eller okvalificerade unga drabbas alltså aningen hårdare av globaliseringen eftersom de blir mindre attraktiva med sitt begränsade humankapital (Blossfeld et al, 2005).

4.1.2 Globalisering: Osäkerhetens effekt på ungas familjebildning

Den ökade anställningsosäkerheten och instabiliteten får konsekvenser för unga människors familjebildningsprocess beträffande att skaffa en partner och barn. Som en reaktion på den

växande osäkerhet globaliseringen innebär har unga i moderna stater, enligt teorin, utvecklat fyra beteendemässiga och adaptiva strategier, som består i att:

- i) i större grad skjuta upp beslut som kräver en långsiktig förpliktelse; övergången till vuxenlivet blir därför fördröjd och tar sig en kaotisk kurs till dess att en fördelaktig anställning erhållits
- ii) i högre grad välja alternativ till anställning, så som utbildning, istället för att definieras som arbetslösa
- iii) upprätta flexiblare former av partnerskap, istället för långsiktiga åtaganden, eftersom dessa lättare går att anpassa till den stigande osäkerheten
- iv) utveckla könsspecifika strategier; så som att skjuta upp eller avstå att skaffa barn

(Buchholz et al, 2009, s. 57- 59)

Således menar författarna att de utifrån globaliseringen kan förklara den sociala förändringen i avseendet familjebildningsmönster. Detta eftersom familjebildning kräver åtminstone ett framtida minimum av ekonomisk och social säkerhet, men på grund av globaliseringen kan detta minimum endast uppnås efter en lång övergångsperiod efter utträdet från grundutbildningssystemet (Buchholz et al, 2009, s. 57- 59). Den beteendemässiga responsen bestående i ett uppskjutande alternativt avståndstagande till familjebildning får vidare samhällliga konsekvenser. Eftersom unga människor utan familj är mer konkurrenskraftiga, då de är flexiblare, får detta positiva effekter för samhället. Samtidigt får det negativa konsekvenser eftersom nedåtgående födelsetal inte ses som önskvärt (ibid).

Återigen beskrivs de institutionella filtrena dämpa globaliseringens påverkan på mikronivå och varierande effekter på familjebildning uppstår alltså såväl mellan stater som i dem (Blossfeld et al, 2005, s. 428). Sveriges välfärdsystem, som bland annat innefattar föräldraförsäkring, ska därför enligt författarna göra det enklare för unga att påbörja en familj trots globaliseringen. Den inomstatliga spridningen av globaliseringseffekterna i Sverige består i att unga med anknytning till arbetsmarknaden påverkas i något lägre grad än de som står utanför den, eftersom exempelvis föräldraförsäkringen är knuten till tidigare inkomst (ibid). Vidare menar de att landets kultur och familjesystem, det vill säga förutsättningarna för olika levnadskonstellationer, har en inverkan på ungas familjebildning. Detta då

levnadsformer så som singel, icke-äktenskaplig samlevnad eller frivillig barnlöshet är lättare att anpassa till globaliseringens flyktighet än ett statistiskt äktenskap (ibid, s. 14).

Familjebildningen för unga svenskar förenklas därför ytterligare eftersom det är socialt accepterat och institutionellt möjligt att leva på andra sätt än i en äktenskaplig kärnfamilj (ibid).

4.1.3 Globalisering: Relativ osäkerhet den avgörande faktorn

Den avgörande faktorn för familjebildning är dock inte den absoluta osäkerheten på makronivå. På mikronivå är istället den relativa osäkerheten avgörande - det vill säga den personliga upplevelsen. Således bedömer unga individer inte sin arbetssituation, som ligger till grund för beslutet om att skjuta upp eller avstå familjebildning, utifrån arbetsmarknadssituationen *de facto*. Denna bedömning görs istället genom föreställningar, grundade i ett jämförande mellan individens och viktiga personer i dess omgivnings positioner på arbetsmarknaden (Buchholz et al, 2009, s. 59). Effekten av globaliseringen blir där med bunden till subjektiva upplevelser. På grund av det blir följaktligen den relativa osäkerheten större för individer i exempelvis Sverige, med ett stängt anställningssystem, eftersom de instabila anställningarna globaliseringen resulterat i generellt sett ses som tillfälliga lösningar på väg mot en säker fast anställning. Detta kan jämföras med exempelvis USAs öppnare anställningssystem, där ett in- och utstigande på arbetsmarknaden och de flexibla anställningsformerna i sig inte uppfattas som osäkra eftersom det är lättare att ta sig in på arbetsmarknaden. Unga personer i Sverige känner därmed en större osäkerhet eftersom flexibla anställningsformer associeras till utanförskap, vilket i sin tur kopplas till långvarighet och identitetshot (ibid).

4.2 Centrala begrepp

Genus och klass kommer utgöra nyckelbegrepp i min studie eftersom globaliseringen får olikartade verkningar på mikronivå beroende av dessa, enligt Globalife teorin. Nedan följer en redogörelse för min förståelse av dessa begrepp.

Jag har valt att utgå från Iris Marion Youngs (2009) utveckling och förståelse av genus, vilken bygger på Simone de Beauvoirs teori om kvinnans situation samt Maurice Merleau-Pontys teori om den levda kroppen. *Situationen* utgör de strukturer och villkor som begränsar och definierar individens handlingar och upplevelser, så som historiska, kulturella, sociala och ekonomiska förutsättningar och det är i interaktion med dessa individen blir ett handlande subjekt (Young, 2009, s. 257, 259). *Den levda kroppen* utgör grunden utifrån vilken individen

möter omständigheter och genom kroppen skapas därmed relationen till den omgivande miljön eller kontexten; genom att kroppen som objekt används för att uppnå ett av subjektet uppsatt mål, formas förhållandet mellan subjektet och omvärlden (ibid, s. 258 – 259). Därmed blir omgivningen central för vad subjektet kan utföra i det givna rummet och således resulterar olika situationer i skilda praktiker och kroppsliga stilar, där de kroppsliga stilarna blir uttryck för situationerna (ibid). Genus blir utifrån denna förståelse en fysisk och social position som färgar subjektets förståelse av sig själv och sina handlingar. Jag väljer denna utgångspunkt eftersom den tar hänsyn till kroppens fysiska egenskaper och situation i relation till den sociala konstruktionen av kön.

Min förståelse av begreppet klass utgår ifrån Pierre Bourdieus tolkning av klass som en stratifiering utifrån tillgång till såväl ekonomiskt som socialt och kulturellt kapital (Ambjörnsson, 2004, s. 35). *Klass* utgör utifrån denna förståelse olika grupper där levnadsvillkor och synsätt, med utgångspunkt i produktionsvillkor, delas av deras medlemmar (Bourdieu, 2011, s. 501). Stratifieringen utifrån klass guidas vidare av ett *habitus*; ett system som ordnar tankar, upplevelser och handlingar inom en grupp, vilket bygger på en delad historia bestående av sociala erfarenheter och kollektiva minnen (ibid, s. 492 – 495). Därmed blir klass inte enbart kopplat till ekonomiskt kapital utan även ett socialt; de ekonomiska resurserna utgör existensvillkoren medan det sociala guidar handlingarna utifrån dem (ibid, s. 496). Återigen kan detta kopplas till en standpoint-epistemologisk utgångspunkt eftersom detta begrepp innefattar såväl en fysik som social dimension som positionerar människor olika utifrån tillgången till materiella samt ideala resurser.

För att praktiskt kunna kategorisera mina respondenter utifrån olika positioner behövs dock en konkretare definition av klass, och jag har därför valt att utgå ifrån Statistiska Centralbyråns (u. å. a) indelning av samhällsklasser i socioekonomiska grupper. Denna gruppering bygger på idén att individens situation på arbetsmarknaden har en avgörande betydelse för dennes välfärd fördelning och livschanser. Utifrån arbetet, som utgör basen för gruppindelningen, uppstår därför olikartade situationer för individer och indelningen belyser således även den hierarkiska strukturen i ett samhälle. Sorteringen efter den socioekonomiska indelningen (SEI) görs i flera led. En första uppdelning görs mellan företagare (arbetsgivare) och anställda (arbetstagare). För att skilja mellan olika arbetstagare görs sedan en gruppering efter arbetare och tjänstemän, vilket baseras på facklig tillhörighet, för att i sin tur delas upp ytterligare efter antal utbildningsår- vad som normalt krävs för ett yrke (Statistiska Centralbyråns, u. å. a). Därmed ser schemat för min uppdelning ut som följer:

Arbetare/arbetarklass: Yrken normalt organiserade inom LO med undergrupperna facklärd respektive ej facklärd, samt varuproducerande respektive tjänsteproducerande. Kravet på utbildnings sträcker sig ifrån mindre än två år till minst två år efter grundskola.

Tjänstemän/medelklass: Yrken normalt organiserade inom TCO eller SACO/SR, med undergrupperna tjänstemän på lägre, mellan, högre befattning samt med respektive utan underställda. Kravet på utbildnings sträcker sig ifrån mindre än två år till minst sex års utbildning efter grundskola.

Förtagare/borgarklass: Egna företagare samt medhjälpare i familjemedlems företag. Inklusiva företagare som bildat aktiebolag och formellt är anställda i egna företag. Dessa kan delas in i flera undergrupper bestående av Fria yrkesutövare med akademiker yrken, Ensamföretagare, Mindre företagare, Större företagare samt Mindre lantbrukare respektive Större lantbrukare. Kriterium för den förstnämnda är sex års utbildning efter grundskola oavsett antal anställda och för övriga antal anställda.

(Statistiska Centralbyrån, 1982)

Se källa för ytterligare information kring kategoriseringen.

5. Metod

5.1 Metodologi

Standpoint-epistemologi argumenterar för att all kunskap är konstruerad utifrån specifika skärningspunkter av fysisk plats, historia, kultur och intressen. Skärningspunkterna är en kombination av tillgängliga resurser, såväl materiella som ideella, baserade i en specifik kontext och det är utifrån dessa skärningspunkter förståelse konstrueras. Lokaliseringen ger därmed åtkomst till en konkret verklighet. Standpoint-epistemologi handlar således om att förena antaganden om subjekts sociala konstruktion, inom system av sociala relationer samt cirkulerande diskurser, med den materiella verkligheten som formar subjekts aktiviteter i den (Sprague, 2005, s. 41 – 47). Utifrån denna kunskapsansats blir det således centralt att reflektera och problematisera över min egen roll i insamlandet och tolkningen av data. Precis som med ett hermeneutiskt perspektiv ser jag därmed kunskap som en tolkningsprocess. Denna kunskapsansats har väglett mitt val av kvalitativ metod, eftersom jag utifrån den avser göra en *tolkning* av hur verkligheten kan upplevas utifrån specifika positioner istället för att *förklara* hur den generellt är.

Således blir den hermeneutiska tolkningsfrågan ett centralt problem i min studie eftersom "observatören är det viktigaste verktyget för forskning [min översättning]" (DeWalt & DeWalt, 2011, sid. 112) inom kvalitativa metoder. Genom en transparent reflexivitet kring metodologiska val samt en öppen problematisering av empirisk tolkning hoppas jag kunna åtgärda detta. Denna strategi kan liknas vid vad Sanjek (1990, s. 395 - 399) kallar "Theoretical Candour" och "Ethnographer's Path ". Samtidigt kan jag aldrig helt komma förbi problemet eftersom jag i presentationen av resultatet fortfarande konstruera data då jag enbart presentera ett urval av materialet baserat på vad jag anser vara relevant för studien, på grund av begränsningar av tid och utrymme (Mikkelsen, 2005).

Eftersom detta är en kvalitativ studie med syfte att generera en specifik djupgående förståelse för olika individers upplevelser, anser jag semistrukturerade intervjuer vara den lämpligaste metoden att applicera. Jag menar att denna metod svarar bäst mot mitt syfte eftersom jag är ute efter en unik komplex förståelse som kompletterar den generella statistiska. En enkätundersökning, exempelvis, hade haft en högre grad av representativitet men är inte tillräcklig för att fånga upp denna djupgående förståelse samtidigt som den begränsar möjligheten att registrerar nya oväntade svar. Den närhet samt öppenhet samtalsintervju bygger på mellan forskare och respondent öppnar för anpassning efter just sådana eventuella oväntade öppningar och tolkningar (Esiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012, s. 251 – 252). Den samtalsliknande formen ger vidare utrymme att lyfta samt reda ut eventuella missförstånd som kan uppstå som en konsekvens av olikartade föreställningsramar (Mikkelsen, 2005, p. 172). Dessutom vill jag undersöka hur arbetsmarknaden *kan* förstås och sättas i relation till socialt organiserande praktiker som familjebildning utifrån specifika positioner, och följaktligen eftersträvar jag inte representativitet eller generaliserbarhet. Studier som jag nämnt ovan täcker redan in sådan kunskap. Jag menar att förklaringen till varför unga vuxna omförhandlar sociala praktiker för att passa de förutsättningar som ges inte blir helhetlig om vi på individnivå inte förstår meningskapandet bakom anpassandet. Då jag i min studie även har en teoriutvecklande ansats menar jag att denna metod även passar detta ändamål då den möjliggör ett blottläggande av nya dimensioner och infallsvinklar till fältet (Esiasson et al, 2012, s. 254 – 255).

Fokusgrupper hade varit en lämplig alternativ metod för att komma åt den typ av kunskap jag söker. Detta eftersom den öppnar upp för en naturligare diskussion genom det mindre styrandet från forskarens sida. Jag valde trots det att inte använda mig av fokusgrupper på grund av de praktiska nackdelarna i form av att samordna olika individer med skilda scheman

och måsten. Samtidigt var jag rädd för att grupsituationen skulle hämma mina respondenters vilja att uttrycka personliga och privata ställningstaganden. Ytterligare en fördel i jämförelse med samtalsintervju är att metoden öppnar upp för studiet av socialt samspel (Esiasson et al, 2012, s. 318), men denna möjlighet kändes överflödigt i relation till uppsatsens syfte.

Nackdelen med att enbart förlita mig på en metod är att det sänker trovärdigheten i studien. Det optimala hade varit att använda en metodtriangulering, där material genererat från olika metoder kontrasterar varandra och därmed korsvalideras (DeWalt & DeWalt, 2011, s. 127 – 128). Vidare höjer metodtriangulering reliabiliteten eftersom dragna slutsatser kan bekräftas från olika håll och således inte förkastas som rent subjektiva spekulationer (ibid, s. 37). En forskartriangulering hade tjänat samma syfte eftersom tolkningen av data kan diskuteras i forskarlaget (Mikkelsen, 2005, s. 96 - 97). Dock har de praktiska begränsningarna av uppsatsen, beträffande tid och genomförandeform, hämmat mina möjligheter att använda mig av triangulation. Samtidigt anser jag att syftet med studien, att undersöka kopplingar mellan olika globala processer på individnivå, kan mötas med enbart en metod. Detta då studien har ett undersökande syfte som förhoppningsvis genererar i ett blottläggande av nya dimensioner och infallsvinklar till fältet.

Esiasson et al (2012, s. 59) beskriver hur ”validitetsproblemet ökar med avståndet mellan den teoretiska definitionen och den operationella indikatorn”. I mitt fall vill jag undersöka hur globaliseringens ekonomiska dimension relaterar till social organisation där koncepten har en hög abstraktionsnivå. Genom att skala ner dessa till arbetsmarknad respektive familjebildning menar jag mig ha minskat risken för systematiska fel, då jag lutar mig tillbaka på tidigare forskning som påvisat sambanden mellan begreppen och de konkreta indikationerna på dem.

För att öka reliabiliteten samt validiteten genomfördes en pilotintervju. Därigenom kunde jag pröva min intervjuguide och försäkra mig om att frågorna inte blev av ledande karaktär.

Vidare anser jag reliabiliteten stiga genom mitt noggranna materialinsamlande, som praktiskt skett genom inspelningar av intervjuerna samt grundligt transkriberande.

5.2 Metod och genomförande

Intervjuerna genomfördes genom att jag använde mig av en intervjuguide baserad på McCrackens (1988) intervjuteknik med prompts och tematiska frågor. Då syftet med intervjuerna var att fånga en djupgående inifrån förståelse strävade jag mot att hålla dem öppna så att respondentens egna tankar och uppfattningar successivt kunde växa fram. Utifrån min kunskapsansats var det dock även viktigt att skapa förståelse för respondentens bakgrund

som bidragit till och format dennes position. Därför inledde jag intervjuerna med ett antal bakgrundsfrågor som även de var öppna, så att respondenten gavs utrymme att beskriva sig själv och sin bakgrund.

Intervjuerna hölls i regel hos respondenten själv eller hemma hos mig. Detta då pilotintervjun ägde rum på allmän plats, vilken resulterade i störande moment samt en tveksamhet från respondentens sida. Enskildheten kunde dock inte alltid realiseras av praktiska skäl, och därför avviker två intervjuer. Den ena av dessa har genomförts på offentlig plats, i form av en avskild vrå på ett bibliotek, och den andra har skett över internet. Konsekvensen av att genomföra en av intervjuerna på allmän plats blev att respondenten uppträdde och svarade mer reserverat än de andra, och således är denna intervju inte lika detaljerad som övriga. Intervjun som ägde rum över internet genomfördes i chatt-form; genom en chat kunde jag skriftligen formulera mina frågor ögonblickligen till respondenten som direkt skrev ner svaren på mina frågor. Därmed uppkom ingen fördröjning, vilket kunde ha uppstått om intervjun istället genomfördes via e-post. Omständigheterna för denna intervju var desamma som för övriga intervjuer vilket innebär att jag bokade en tid med respondenten där vi simultant befann oss vid varsin dator och kunde därför samtala direkt. Alltså avviker inte denna intervju avsevärt från de intervjuer vilka skedde muntligen, med undantag av att jag inte kunde läsa respondentens reaktion på mina frågor genom exempelvis kroppsspråk och ansiktsuttryck. Jag upplever inte detta som negativt då reaktioner inte var av vikt för min studie. En fördel med detta genomförande var att jag och respondenten gavs mer tid att överväga samt formulera våra svar respektive följdfrågor, och därmed blev innehållet i denna intervju mer kort och koncist. Detta beror troligtvis på att en tystnad som uppstår över internet inte känns lika tryckande som den som uppstår när två individer samtalar muntligen. Därmed kunde jag och respondenten ta oss tid att reflektera över frågor samt svar. Intervjun blev å andra sidan väldigt tidsödande i och med dessa reflektionspauser. Språket i den är dessutom mycket sakligare än det tal som brukas vid muntlig dialog. Risken finns även att denna betänketid har sållat bort automatiska associationer som hade kunnat vara intressanta för studien.

De muntliga intervjuerna spelades in, med respondentens samtycke, för att sedan transkriberas. Efter transkriberingen skrevs en sammanställning av varje intervju utifrån temana ”Bakgrund”, ”Upplevelser arbetsmarknad” och ”Upplevelser familjebildning”. Dessa sammanställningar sändes till respektive respondent för godkännande som en kvalitetssäkring. På detta sätt kunde jag försäkra mig om att min tolkning av respondenternas svar stämde överens med deras egen bild.

5.3 Urval

Urvalet skedde delvis genom ett självselektionsurval samt ett strategiskt urval utifrån basen ”unga vuxna”. Lorentzon (1994, s. 83, 88) understryker att begreppet ”unga vuxna” är en social konstruktion och jag kommer i denna studie inte att utgå från en åldersbaserad population utan fokuserar istället på den sociala kontext begreppet omfattar. Definitionen av ”ung vuxen” i min studie baseras därför på faktorerna arbete, bostad och föräldraskap som av Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsundersökningar framhållits som centrala för att en individ ska betraktas som fullvärdigt vuxen (Bohlin, 2003, s. 43). Ung vuxen kan därmed förstås som en etableringsprocess där alla dessa delar inte förvärvats ännu och det är denna förståelse jag grundar mitt urval på.

Självselektionsurvalet skedde igenom att jag publicerade ett inlägg på Facebook med information om min studie och att jag sökte ”unga vuxna” som respondenter. Detta inlägg kom sedan att delas av vänner och bekanta på Facebook, vilket ledde till att personer både i och utanför min bekantskapskrets kom att kontakta mig med visat intresse för deltagande i studien. Vidare sökte jag strategiskt potentiella respondenter genom att fråga runt i mitt kontaktnätverk, vilka jag sedan kontaktade direkt eller via privata meddelanden på Facebook. I slutändan skedde dock urvalet strategiskt eftersom jag sållade bland respondenterna som visat intresse för att uppnå variation. Av de sammanlagt 14 personer som visade intresse samt kontaktades gjorde jag ett urval där åtta stycken slutligen intervjuades. Dessa åtta valdes strategiskt utifrån kön, civilstatus och klass samt att de inte nått fullständig etablering i vuxenlivet enligt ovannämnda definition. Kön och klass valdes för att undersöka om dessa parametrar påverkade upplevelsen av arbetsmarknad och familjebildning, vilket de torde göra utifrån såväl standpoint-epistemologi (eftersom de utgör olikartade sociala och fysiska positioner) samt att de omnämns i Globalife teorin. Civilstatus valdes för att granska huruvida det fanns skillnader mellan personer som valt att påbörja familjebildning jämfört med dem som inte gjort det. Det bör dock tilläggas att mitt ursprungliga upplägg till studien var att intervjua fler individer utan högre utbildning, men dessvärre visade det sig svårt att genomföra i praktiken. Detta eftersom respondenter som matchade denna situation både var svåra att finna och värva till studien. Därför studerar sju av åtta respondenter, men jag lyckades trots detta uppnå en jämnfördelning av klassbakgrund; hälften av respondenterna kommer från en arbetarklassbakgrund och den andra hälften från en medelklassbakgrund. En detaljerad sammanställning av varje respondent finns i Bilaga 1.

5.4 Forskningsetiska överväganden

Vad det gäller den etiska aspekten har alla respondenter innan påbörjandet av intervjuerna informerats om studiens innebörd på ett sådant sätt att informerat samtycke om deltagande i studien råder. Praktiskt skedde detta genom att delge dem syftet med studien, vilka ämnen uppsatsen skulle behandla samt att frågor av eventuell känslig karaktär kunde förekomma under intervjuerna.

Jag erbjöd respondenterna anonymitet i den mån det är möjligt, genom att bland annat behandla deras redogörelser i form av intervjusvar med aktsamhet så att obehöriga inte kunde ta del av materialet. Vidare erbjöds respondenterna anonymitet i den skriftliga sammanställningen av studien, så att de inte kan spåras av utomstående. Dock informerade jag dem om att total anonymitet inte är möjlig, då exempelvis examinator måste kunna få tillgång till mitt material. Jag anser erbjudandet av anonymitet vara av centralt vikt i min studie av flera anledningar. Dels så hoppas jag att anonymiteten har möjliggjort en större öppenhet och ärlighet från respondenternas sida under intervjuerna, vilket i sin tur leder till den djupgående förståelse jag är ute efter. Samtidigt är jag mån om respondenternas integritet. Jag vill inte att någon av mina respondenter ska fara illa efter deltagandet i studien på grund av sina berättelser om exempelvis arbetsmarknaden, vilket potentiellt skulle kunna hända om tidigare arbetsgivare kan spåra deras deltagande.

5.5 Analytiskt genomförande

”The object of analysis is to determine the categories, relationships, and assumptions that informs the respondent’s view of the world in general and the topic in particular.” (McCracken, 1988, s. 42). För att åstadkomma detta brukade jag den modell Esiasson et al (2012, s. 269 – 274) presenterar för analys av data som insamlats via samtalsintervjuer, vilken sker i flera steg. Till att börja med läste jag noggrant igenom varje enskild transkriberad intervju och sammanfattade sedan dem var och en för sig för att ta fram det särpräglade för varje respondent. Under detta skede plockade jag även ut centrala citat och passager med relation till syftet och de tematiska delarna Arbetsmarknad och Familjebildning. Detta skall syfta till att bygga en grund för jämförelse mellan olika respondenters svar. Nästa steg bestod i att skapa en överblick över allt material och söka finna mönster i det utifrån parametrarna klassbakgrund, genus och civilstatus. Förutom att söka och analysera dessa mönster i explicita uttryck, letade jag även efter budskap på latent nivå. Detta då jag försökte urskilja diskursiva

skillnader och därmed ”tolka sociala aktörers yttranden som symptom på deras [...] gruppstillhörighet, tankesätt” (Gilje & Grimen, 2007, s. 242).

Modellen syftar följaktligen till att bringa systematik och struktur till analysarbetet samt blottlägga eventuella skillnader respektive likheter respondenterna emellan. Jag liknar detta förfarande vid den hermeneutiska cirkeln där man ställer delarna mot helheten och helheten mot delarna för att låta förståelsen successivt växa fram. Med ett sådant tillvägagångssätt blir det även centralt att reflektera över den förförståelse en går in i analysarbetet med och sätta denna i relation till materialets delar och helhet (Gilje & Grimen, 2007, s. 187). I mitt fall består således helheten dels i materialet sammantaget men även den kontext materialet är en del av. För min kunskapsansats ser jag ovan beskrivna analysarbete som centralt. Jag ser det också som viktigt att ständigt och kritiskt reflektera över min egen roll i analysarbetet. Genom detta förfarande som jag vävt in i presentationen av resultatet och analysen tror jag mig kunna åstadkomma en hög transparens. Min förhoppning är vidare att det höjer reliabiliteten.

5.6 Förförståelse

Eftersom jag som uppsatsförfattare delar social kontext med mina respondenter, i egenskap av ”ung vuxen”, har detta säkerligen färgat såväl min ingång till fältet som min tolkning av empirin. Jag kan därmed, för att bruka antropologisk terminologi, sägas vara en *native* och dela livsvärld med mina respondenter. Detta har förhoppningsvis hjälpt mig att förstå deras subjektiva upplevelser eftersom jag till viss mån kan identifiera mig med dem. Samtidigt kan det ha begränsat min syn på fältet genom att potentiellt göra mig trångsynt och blind inför nya intryck som vid första anblick utifrån denna position framstår som triviala. Jag upplever dock att jag genom ett medvetet och självreflexivt förhållningssätt till fältet och materialet begränsat de negativa aspekterna av att vara *native*.

6. Resultat och analys

Nedan följer en sammanvävd presentation av resultat och analys. En sammanfattning av varje respondent underlättar läsningen och finns i Bilaga 1.

6.1 Upplevelser arbetsmarknad

6.1.1 Konkurrenten på arbetsmarknaden

I överensstämmelse med teorin så vittnar respondenternas utsagor beträffande arbetsmarknaden om att effekterna av globaliseringen erfars på mikronivå. Berättelserna belägger vidare den påstådda variationen i upplevelser beroende av de individuella

förutsättningarna (Buchholz et al, 2009, s. 75). De individuella förutsättningarna kommer dock behandlas längre fram. Jag anser detta eftersom respondenterna överlag upplever att den arbetsmarknadsmässiga konkurrensen på individnivå har ökat. Dessutom beskriver de personliga erfarenheter av de osäkra anställningsvillkor som teorin hävdar är en effekt av globaliseringen. Anna säger följande om konkurrensen:

Som jag inbillar mig är högre nu än när mina föräldrar var yngre. Det är väl svårt – det är ju hög arbetslöshet generellt i Sverige. Det ställs högre och högre krav på en person som ska ha alla egenskaper liksom för att det finns så många bra personer att välja på, tror jag.

Konkurrensen på arbetsmarknaden är en central upplevelse som delas av såväl kvinnor som män, oavsett klassbakgrund. De delar uppfattningen om att det finns få jobb och att konkurrensen om dessa är hård. Detta gäller vidare för såväl okvalificerade som kvalificerade arbeten. Karl säger:

Svårt att få jobb om du saknar utbildning då de inte finns några jobb, och är de något ledigt får den 100tals ansökningar - Servera fick 1400 ansökningar för 2 jobb.

Anna säger:

Och ett annat jobb jag sökte som var ett [arbetsbeskrivning] som jag tyckte verkade väldigt roligt, som var typ lite såhär [beskriver varför det passade hennes utbildningskompetens] - då var det typ 340 som hade sökt också. Så det fick jag inte heller, så klart.

Respondenterna uttrycker även en föreställning om att den höga konkurrensen inte bara gör det svårt att komma in på arbetsmarknaden, utan även att stanna kvar; ”Ahmen det är just att det är så hög konkurrens. Det gör ju att man lätt blir utbytbar – om man ens kommer in, liksom.” berättar Johanna. Elias beskriver vidare ”[...]så känns det ju väldigt mycket som om man är hela tiden utbytbar. Man vet liksom det att: om du inte gör ditt och sköter dig så kan vi byta ut dig!”. Vissa tycker att den hårda konkurrensen, och därmed utsattheten för arbetsökande, utnyttjas av vissa arbetsgivare. Elias fortsätter ”Det känns väldigt såhär uträknat allting. Jag tror att de har väll räknat ut – de använder sig av den anställningsform som är mest lönsam för deras verksamhet.” vilket han menar sker på bekostnad av den anställdes trygghet. Isak beskriver en upplevelse av att utsatthet och desperation utnyttjas av arbetsgivare även på andra sätt:

Då stimulerar det också arbetsmarknaden att anpassa det till att det finns desperata människor som tar väldigt lite betalt. Det är exakt samma princip nästan som papperslösa – det är att finns det en rädsla för utsatthet så kan man ju faktiskt utnyttja det.

Därmed tycks teorin även gälla i avseendet att unga som grupp blir lättare att utnyttja till de flexibla och osäkra anställningsformer globaliseringen resulterat i (Buchholz et al, 2009, s. 57), exempelvis visstidskontrakt, deltidsanställningar och arbete under oregelbundna tider (Blossfeld et al, 2005). Detta sker som en effekt av att de saknar något att luta sig tillbaka på, exempelvis erfarenhet, ekonomisk buffert eller utbildning, för att kunna kräva bättre anställningsvillkor. Sandra berättar att hon känt sig beroende av sitt arbete och därför inte kunnat sätta krav:

Men sen var det väl kanske också att jag hade ingen utbildning, jag hade inte det på min sida. Och sen var det ju också det att jag hade ingen fast tjänst utan jag var ju beroende av att faktiskt ville ha in mig – att de ringde mig och tog in mig. Hade jag haft en fast tjänst hade jag ju vetat att – då hade man nog vågat protestera mer.

Elias beskriver en liknande situation där han tidigare har känt detta beroende gentemot arbetsgivaren och arbetet, vilket han inte gör idag när han har en buffert som han kan klara sig på.

Något som ytterligare vittnar om detta är att alla respondenter under perioder arbetat under osäkra förhållanden, i många fall ofrivilligt, och vissa respondenter har i skrivande stund aldrig haft en fast anställning på heltid (se Bilaga 1). Sandra berättar:

Liksom jag var jätteduktig på [anställning] - jag var omtyckt. Och jag var väldigt duktig när jag jobbade i [arbetsplats]; jag var uppskattad av kunder och personal. Men ändå så blir det inte hållbart – ändå tjänar jag dåligt och får ingen fast anställning.

I majoriteten av fallen tycks de osäkra anställningsformerna även kunna förklara varför de pendlat mellan olika karriärvägar; de har helt enkelt inte lyckats erhålla tillräcklig stabilitet i ett arbete för att uppleva det som hållbart. Emma beskriver hur hennes situation såg ut innan hon började studera:

Nej men det är ju en osäkerhet hela tiden som man har när man inte vet om man får jobb månanden efter för de behöver ju inte ringa mig. Och därför så hade jag ju många jobb för jag tänkte att då kan det vara någon som ringer.

6.1.2 Vikten av individuella resurser

Författarna bakom teorin menar att denna utsatthet beror på att unga inte hunnit skapa sig kontaktnätverk eller rätt erfarenhet (Buchholz et al, 2009, s. 57). Även detta är något vissa respondenter ger uttryck för – Johan berättar: ” Praktiska erfarenheter är viktigt men också att du känner någon som jobbar där som kan antingen gå i god för att du är en vettig person alternativt ah... Lite kompisförmåner tror jag är ganska vanligt.”. Emma vittnar vidare om kontaktnätverkens betydelse: ”Jag har haft det lätt för jag har mycket kontakter, men jag har folk som inte har kontakter – där tror jag det är svårt.”. Erfarenhetens betydelse bekräftas av Elias: ”Men det beror väl mycket på vad man har för erfarenheter i allmänhet, alltså inte bara utbildning.”. Dessutom menar de att det kommer vara svårare för dem att få arbete efter de avslutat sina respektive utbildningar eftersom de kontaktnätverk de har genom vänner, familj och tidigare anställningar inte matchar de branscher de planerar att ta sig in i samtidigt som de saknar rätt erfarenhet. Johan berättar att han planerar att ta sig in i den bransch han utbildar sig inom: ”[...]via praktik. Eftersom jag inte har sådär jättemycket kontakter inom [bransch] så tror jag att det är en nödvändighet.”. Genom praktiken menar han sig, utöver det nödvändiga kontaktnätverket, även kunna skaffa sig lämplig erfarenhet. Emma och Sandra beskriver istället hur de genom ideellt arbete hoppas förvärva sig ”rätt” kontakter och erfarenheter.

Den upplevda vikten av kontakter och erfarenhet avspeglar därmed ett bekräftande av tesen att den högre konkurrensen gör att individuella resurser stiger i betydelse i den enskilda konkurrensen på marknaden (Buchholz et al, 2009, s. 57). Något som ytterligare stärker detta är att respondenterna med minst arbetslivserfarenhet samt begränsat kontaktnätverk är de som upplever arbetsmarknaden som tuffast. Johanna och Anna är de i studien som arbetat minst, och de är de enda som i sina berättelser av den personliga situationen på arbetsmarknaden använder orden ” inte så hoppingivande” och ”hopplöst”. Anna:

Ja, just nu är jag ganska bitter på arbetsmarknaden.[...] Jag hade en svacka i höstas då – det började med att jag inte hade något jobb under sommaren. Eller väldigt lite jobb, några veckor såhär. Då, dels så [frilans] och så jobbade jag tillsammans med min mamma i hennes företag. Och jag hade sökt sommarjobb med inte fått det.

Johanna beskriver hur hon ”får ju inget annat” än sporadiska okvalificerade timanställningar. Det kan tänkas vara svårare för dessa två då deras föräldrar inte kan hjälpa dem som kontakter för okvalificerade arbeten, eftersom de tidigare varit verksamma inom branscher där kvalifikation behövs och därmed inte kunnat hjälpa dem på samma sätt som andra föräldrar i

studien gjort. Detta tycks även gälla för Karl och Isak, som är de enda intervjuade som befunnit sig i längre perioder av arbetslöshet. De områden de främst arbetat inom är industrin, precis som sina pappor, följt av bemanningsföretag. Mammorna är idag sjukpensionär respektive pensionär och kan därmed inte vara behjälpliga som kontakter. Därmed ser även de ut att vara begränsade av bristande erfarenhet och kontakter; även om de har arbetslivserfarenhet så är den enbart inom ett fåtal branscher, så när dessa blir svårtillgängliga och de saknar kontakter för att ta sig in i andra branscher blir de begränsade.

Vikten av erfarenhet och kontakter kan förklaras utifrån globaliseringens ekonomiska dimension. Då konkurrensen på marknaden ökat och således även kraven på kostnadseffektivitet blir det lönsammare att anställa en erfaren person än en oerfaren, vilket blir möjligt när konkurrensen samtidigt stigit på individnivå. På samma gång begränsar detta möjligheterna för enskilda företag att ansvara för ungas arbetsetablering och yrkesutbildning (Olofsson & Lundahl, 2013, s. 740), och den individuella resursen av erfarenhet ökar därför i betydelse. Kontakter blir även de viktigare som individuell resurs när konkurrensen tättnar eftersom de kan ge individen en konkurrensfördel genom att introduceras direkt till arbetsgivare eller företag, istället för att gå via de kanaler övriga konkurrenter använder. Kontakter öppnar även upp för inofficiella vägar in på arbetsmarknaden vid sidan av de officiella där den hårda konkurrensen råder.

Att erfarenheten, som en del av individens humankapital och därmed även resurser, blivit viktigare kan även ses som en effekt av den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen som är en integrerad del av globaliseringen (Blossfeld, 2005, s. 9). Detta eftersom de teknologiska framstegen drivit på utvecklingen mot de kunskaps- och informations samhällen vi idag lever i, där yrkeslivet och ekonomin i allt högre grad kommit att centras kring skapandet, distributionen, användningen och integrationen av information (Campbell et al, 2010, s. 254 – 255, 283; Robinson, 2007, s. 132). Därmed blir erfarenheten värdefullare eftersom kunskap och informationshantering möjliggör produktivitet. Karl beskriver en upplevd diskriminering mot arbetslösa som vittnar om detta:

Jag tror att arbetsgivare ser en som mer produktiv än en som står helt utan jobb. [...] Även att jag får känslan av att arbetsförmedlingen prioriterar att hjälpa de som nyss blivit av med yrket än de som stått utanför ett tag.

Kontakter hänger vidare samman med denna utveckling eftersom den informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen öppnat upp för en global nätverksstruktur som för

såväl individer som företag skapar möjligheter av gränslös karaktär (Campbell et al, 2010, s. 266). Att då stå utanför dessa nätverk på grund av bristande kontakter skapar således en begränsning för individen eftersom denne dels utestängs från möjligheterna nätverken genererar, samtidigt som nätverken i sig kan användas som ett förhandlingsverktyg.

6.1.3 Varierade upplevelser - Klass

Som nämnts tidigare har varierade upplevelser påträffats beroende av individuella förutsättningar, vilket teorin beskriver. Dock har inga starka klasskillnader upptäckts beträffande upplevelser av arbetsmarknaden som gäller oberoende av kön. Det vill säga endast svaga samband kan bekräftas som gäller alla respondenter med samma klasstillhörighet. Detta kan dock bero på att majoriteten av respondenterna befinner sig i en studiesituation – deras position på arbetsmarknaden liknar därför varandras eftersom de hittills saknar kvalifikationer. Det svaga samband som påträffats gäller en viss skillnad i inställning till arbetsmarknad och studier emellan respondenter med olika klassbakgrund. De respondenter som sökt sig till högre studier kort efter gymnasietiden, med målet att arbeta inom de branscher de utbildar sig till, är endast respondenter med medelklassbakgrund (Anna, Johanna och Elias). Detta kan jämföras med respondenterna med arbetarklassbakgrund som beskriver hur de tidigare känt en tveksamhet inför studier. Sandra beskriver hur hon under en tidigare anställning träffat personer som studerade och då blev influerad, men att hon ändå kände en viss tveksamhet:

Jag läste först en termin för ett år sen. Mycket för att, eftersom ingen i min släkt egentligen... Jag tror jag är den första med eftergymnasialutbildning eller i alla fall universitetsutbildning. Så jag var jätteosäker om jag kunde, ville och skulle läsa. Och då fick jag tipset om att prova och läs en kurs då! Så det var en kurs för att känna på lite sådär.

Emma beskriver en likande situation där hennes familjs avsaknad av universitetsutbildning påverkat henne och hur en person i hennes omgivning motiverade henne till att börja läsa. Isak beskriver hur han genom engagemanget i en idéorganisation blev inspirerad till högre studier och fick rådet att börja studera ett visst ämne, vilket han sedan tog sig an. Alla tre beskriver sig dessutom ha börjat studera för att kunna uppnå en stabilare och tryggare situation på arbetsmarknaden. Vidare har Isak och Emma inte studerat målmedvetet utan det är först på senare tid de medvetet valt kurser för att så småningom kunna ta ut en kandidatexamen. Därmed förefaller det råda en viss klasskillnad i inställningen till studier. Medan medelklassen tycks se studier som en självklar väg till en förutbestämd yrkesroll, så

verkar arbetarklassen påbörja studier först efter en viss tid av svårigheter på arbetsmarknaden - vilket vittnar om att studier inte är en självklarhet för dem i samma utsträckning.

Klassbakgrundens inverkan på respondenternas förhållande till högre studier kan således förklaras utifrån skilda habitus. Detta då deras skilda ursprung tycks kunna förklara deras olikartade förhållande till eftergymnasiala studier, både vad det gäller tankebanor och praktiker kring dem.

Vidare påvisar det hur utbildning som en del av humankapitalet ökat i betydelse; samtliga respondenter menar att det är svårt att klara sig på arbetsmarknaden idag utan en utbildning. Därmed tycker jag mig finna belägg för tesen om att humankapital blir viktigare när konkurrensen på arbetsmarknaden ökar, som en effekt av globaliseringen, och att utbildade eller okvalificerade unga därför drabbas hårdare eftersom de inte kan hävda sig på samma sätt i den individuella konkurrensen (Blossfeld et al, 2005, s. 424, 426). Återigen kan detta förklaras utifrån globaliseringens teknologiska dimension, beskriven ovan, då utbildning inte bara blivit viktigare i informations- och kunskapssamhället utan även värdesätts högre. Dessutom påvisar detta att globaliseringen förstärker sociala orättvisor eftersom just individuella förutsättningar så som klassbakgrund, vilka ligger utanför individens inflyelseområde, påverkar dennes möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden (Buchholz et al, 2009, s. 57).

6.1.4 Varierade upplevelser – Genus: könssegregerad arbetsmarknad

Ytterligare belägg för att ovanstående stämmer finner jag när jag vänder mig till könsmissiga skillnader. Dels så tycks de intervjuade männen oberoende av klass haft lättare att få fasta anställningar än de intervjuade kvinnorna, vilket säkerligen påverkat deras olikartade upplevelser. Detta kan förklaras utifrån den könsmissiga segregationen på arbetsmarknaden; kvinnorna som har strävat efter fast anställning har i huvudsak varit verksamma inom kvinnodominerade branscher medan männen har fått fasta anställningar inom mansdominerade yrken (SOU 2004:43, s. 27 – 28; Uusijärvi, 2012). Johan beskriver sina upplevelser av den könssegregerade arbetsmarknaden och benämner det han upplevt för diskriminering:

Kön är ju definitivt en faktor beroende på vilken bransch man söker sig in i. Vissa branscher är ju lättare och svårare som ett visst kön. Jag kan tänka mig att historiskt sett och även idag är det väl svårare kanske att få förtroende inom exempelvis vård, omsorg och förskola, typiskt kvinnodominerade yrken tror jag det är mycket svårare att få

förtroende som man än kvinna. Samtidigt är det förmodligen svårare att komma in i vissa andra branscher som kvinna eftersom de är typiskt mansdominerade.

Fyndet påvisar att globaliseringen har en genusdimension, eftersom effekterna av globaliseringen tycks spridas olika via den könsegregering som råder på arbetsmarknaden.

6.1.5 Varierade upplevelser – Genus: stress, femininitet och maskulinitet

En annan könsmissig skiljaktighet består i att kvinnorna generellt sätt beskriver sina upplevelser av arbetsmarknaden som stressiga, och denna stress berör situationen såväl innan- som utanför arbetsmarknaden. Johanna berättar att hon känner en stress inför framtida arbetsetablering då konkurrensen är hård och det finns få jobb inom den bransch hon vill in i. Hon beskriver vidare prestationskrav som en stressfaktor väl inne på arbetsmarknaden: ”I och med att det är ett yrke där jag ska prestera utifrån min egna kreativitet så är det ju stressigt om man skulle få en dipp i kreativiteten, liksom.” Dessutom upplever hon den allmänna utvecklingen mot effektivisering som stressande då hon uppfattar det som om kraven höjts på individnivå. Anna beskriver också detta och förklarar det med att arbetstagare idag förväntas förkroppsliga alla eftertraktade egenskaper. Emma skildrar den påfrestning osäkra timanställningar innebär:

Dels för att man ska behöva få ihop timmar, men det gör ju också ofta att man jobbar fler timmar än vad man behöver – man jobbar ju mer timmar än en heltid. Men det är ju också viktigt eftersom man inte vet om man får jobb nästa månad. Och det vet jag att jag tyckte var stressande. Speciellt då när man hade en hyra att betala.

Samtidigt framställs upplevda samhällskrav som stressande. Anna berättar:

Det känns som att status uppnås lättast och nästan ibland bara genom vilken utbildning man har och vad den leder till. Jag kan bli väldigt trött över att behöva inse gång på gång att; nu måste jag ha något spännande att berätta och nu måste jag visa att jag minsann har uppnått någonting.

Sandra berättar vidare:

Där jag tror också generellt att kvinnor upplever en större stress. För att man ska klämma in mer på kortare tid och det här jag sa innan med att moderskapet är heligt på något vis – vi har ett utrymme där till att skaffa barn, göra karriär, kanske resa i jobbet. Där har man mindre utrymme än vad mannen har.

Även Johanna säger: ”Ja, det är ju en dröm. För det är ju en svår ekvation...” om att lyckas förena hennes livsmål med familjebildning samt yttre förväntningar. Denna stress är alltså ett återkommande tema för kvinnorna som sträcker sig över klassgränserna, trots väldigt olika erfarenheter av arbetsmarknaden dem emellan.

Ingen av männen beskriver sig stressade i samma utsträckning. Även om de talar om osäkerhet och samhällskrav så beskrivs inte dessa som påfrestande. Isak beskriver istället obekväma arbetstider som en fördel för honom: ”Det är bra inkomst, bra betalt för få timmar så... och jag kan jobba på obekväma arbetstider istället för att jobba på dagen när mitt barn är hemma. För det vill inte jag.” Johan beskriver vidare:

Jag är inte jättedriven av trygghet, som det ser ut idag. Jag är mer driven av ett omväxlande yrke än ett monotont yrke, även om det innebär att det omväxlande yrket kanske innebär något sämre, något mer omväxlande - både vad det gäller lön från månad till månad och arbetsuppgifter och anställningsform.

Elias beskriver också att timanställningarna, trots osäkerhet och utbytbarhet, ändå har passat honom och förklarar att timanställningarna han haft och har vid sidan av studierna har gett honom ekonomisk trygghet och självständighet. De otrygga anställningarna tycks sammanfattningsvis för männen framstå som fördelaktiga, trots allt, eftersom de går att kombinera med deras livsstilar. Isak vittnar vidare om denna livsstils-matchning då han beskriver hur en måste lära sig hantera osäkerhet istället för att lära sig vara säker, vilket en enligt honom gör genom att exempelvis vara i god fysisk form. Detta kan förklara varför han inte känner sig stressad av osäkerheten; han har utvecklat strategier emot den. Dock menar även kvinnorna att de otrygga anställningsformerna till viss del kan ha fördelar, just vad de gäller att matcha olika livsstilar. Emma berättar: ”Innan så var jag nog ganska nöjd med de här kortsiktiga jobben och timanställningarna för att jag också kunde resa när det passade mig liksom.”. Även Anna vittnar om en sådan matchning: ”Jag behöver inte så mycket pengar som ett heltidsjobb ger och jag vill inte lägga den tiden som det kräver. Och jag har bevisligen klarat mig ändå [...]”. Men trots det menar kvinnorna överlag på att situationen som ung idag på arbetsmarknaden genererar stress, såväl innan- som utanför arbetsmarknaden samt på andra delar av livet, vilket männen inte tycks uppleva på samma sätt.

Detta kan delvis förklaras utifrån just den könssegregerade arbetsmarknaden och de olika arbetsvillkoren, eftersom männen inte tycks ha arbetat på samma sätt som de tre kvinnorna med parallella anställningar. Dock förklarar inte det hur männen, trots att även de beskriver en känsla av utbyttbarhet och prestationskrav, inte uppfattar detta som stressande. Elias beskriver dessutom även han upplevelsen av samhälls- och prestations krav:

Sen kan det ju vara liksom att det finns någon sorts bild, ett ideal liksom, av att man ska ha ett jobb och att man ska ha en viss levnadsstandard och göra vissa saker. För jag menar, jag hade ju inte varit intresserad av det om det inte var så att det fanns en viss allmän uppfattning om att det var något bra.

Samtidigt beskriver han sig inte som stressad över detta, utan säger sig istället vara nöjd.

Att kvinnor upplever mer stress är något som även påvisats inom annan forskning. Unga kvinnor mår överlag psykiskt sämre än män i samma ålder (Ekbom, 2013, s. 13; SOU 2006:77). Joan Acker (2004) menar att globaliseringen inte bara har en genusdimension som berör kvinnors och mäns olika arbetssituationer och villkor, utan även könsstrukturer och ideologier, då globaliseringen bygger på kapitalism. Hon förklarar detta utifrån att kapitalismen baseras på ett särskiljande av den marknadsmässiga produktionen och den mänskliga reproduktionen. Detta påverkar den sociala genuskonstruktionen eftersom mannen och det maskulina identifieras med produktion och arbete, i motsats till kvinnan och det feminina som likställs med reproduktion och hushållning (ibid, s. 24). Därmed konstitueras och regleras synen på arbetet och arbetaren utifrån en maskulinitet vilken guidas av värden så som konkurrens, produktivitet, och aggressivitet. Förutom dessa egenskaper porträtteras den framgångsrike arbetaren idag även som påstridig, smart, konkurrenskraftig och i kontroll (ibid, s. 34 -35). Även om det traditionella idealet av den manliga försörjaren idag har kommit att urholkas i och med kvinnors inträde på arbetsmarknaden, har inte bilden av arbetaren gjort det i samma uträkning. Detta, menar Acker, resulterar i svårförenliga krav för kvinnor idag som både ska leva upp till denna arbetsmässiga maskulinitet, centrerad kring produktion, samtidigt som de ska leva upp till den reproduktiva femininiteten, koncentrerad kring omhändertagande (ibid, s. 36 -37). Vidare förväntas kvinnor fortfarande ta ett större ansvar för hushållssysslor än män, då de gamla könsrollerna ännu inte hunnit ikapp den globala arbetsmarknadsmässiga- och ekonomiska utvecklingen (Barker & Feiner, 2004, s. 32, 40; Sherif-Trask, 2010, s. 46, 87). När arbetet inkräktar på privatlivet genom en arbetssituation som idag i större utsträckning präglas av oregelbundna scheman och krav på övertid, menar

Acker att det förväntade ansvaret blir svårare att leva upptill (2004, s. 36 – 37). Därmed genererar det dubbla arbetet för kvinnor inte bara en tyngre arbetsbörda, utan även en ökad stress, precis som de oförenliga kraven nämnda ovan. Männens bristande upplevelse av stress kan alltså förklaras utifrån deras position utanför dessa svårförenliga krav, då de redan förkroppsligar det maskulina idealet. Samtidigt som de i mindre utsträckning omfattas av förväntningen på den feminina reproduktionen och hushållsansvar. Vissa av respondenterna, såväl kvinnor som män, beskriver dessutom en könsmissig diskriminering grundad i just den feminina kroppen och förväntad reproduktion. Sandra beskriver:

För att min förutfattade mening och vad jag också upplever i samhället är att kvinnor inte är attraktiva på arbetsmarknaden i den åldern när man potentiellt kan tänka sig skaffa barn och behöver vara mammaledig. [...] Det kommer i samband med att man skaffar barn – man blir mer begränsad, du är inte lika attraktiv för att du måste först vara på smällen, sen ta ut mammaledighet, och sen kanske VABa och folk förutsätter att det är främst mammans ansvar.

Den sociala organisationen utifrån kapitalistiska arbetsmarknadsmässiga och ekonomiska förhållanden har därmed både en strukturell och ideologisk dimension där könsmissiga ojämlikheter förstärks (Acker, 2004, s. 23). Vidare vittnar det om att genus fysisk dimension måste uppmärksammas eftersom den upplevda diskrimineringen och stressen har sin bas i kvinnors fysiska kroppar och förväntningar av den.

Robert William Connell (1998, s. 15 -16) beskriver hur det maskulina har kommit att förändras i och med den globala spridningen av neoliberalistiska- och individualistiska värden. Maskuliniteten idag centreras därför kring en ökad egocentrism och ett minskat ansvar för andra, vilket genererar en större frihet för män då de kan välja livsstil efter rådande arbetsmarknadsmässiga villkor. Stressen upplevs därför inte av männen i samma utsträckning eftersom de inte förväntas rätta sig efter någon annan än sig självt till skillnad från kvinnorna. Å andra sidan bör detta ses i ljuset av att maskulinitet även kretsar kring att vara i kontroll (Acker, 2004, s. 34 -35). Således kan det vara så att männen känner av stressen utan att uttrycka den i viljan att upprätthålla detta ideal. Dock ser jag detta som ytterligare bevis på att globaliseringen drabbar individer olika på grund av just de individuella förutsättningarna och att sociala orättvisor förstärks som en effekt av det.

6.2 Upplevelser familjebildning

Författarna bakom teorin baserad på Globalife studien menar att unga, som en effekt av den

arbetsmarknadsmässiga osäkerhet globaliseringen genererat, idag i större utsträckning tenderar att skjuta upp eller avstå familjebildning (Blossfeld et al, 2005, s. 428; Buchholz et al, 2009, s. 57- 59). Vidare hävdar de att det som ligger till grund för detta beteende inte är ungas situation på arbetsmarknaden *de facto*, utan att upplevelsen av deras situation på arbetsmarknaden istället är den avgörande faktorn bakom detta handlande (Buchholz et al, 2009, s. 59).

6.2.1 Familjebildningens påverkan av upplevelsen av arbetsmarknaden

Alla respondenter, oavsett civilstatus, kön eller klass menade att deras situation på arbetsmarknaden var starkt kopplad till deras förmåga och vilja att påbörja familjebildning genom föräldraskapet. Samtliga associerade familjebildning med att skaffa barn, och menade att det inte upplevde samma hinder för att upprätta ett partnerskap. Johan berättar följande, vilket återspeglar alla respondenters inställning till partnerskap:

Tar man bort barn ur det hela så har man ju en helt annan situation. Alltså, är man i en relation – alltså ett par bara. Det kräver ju inte alls lika mycket – då är du ju två vuxna människor. Och då kräver det ju inte samma – då är det ju inte en ny människa som ska upp och lära sig en massa om livet, för då har man ju redan gått igenom den processen och då tror jag att man kan vara i det i vilken situation som helst egentligen, för att det ska fungera.

Vidare uttryckte alla respondenter en vilja att skaffa barn, men tidpunkten för när detta skulle ske skiljde sig åt mellan respondenterna. Flera hinder för att skaffa barn identifierades av respondenterna såsom instabil inkomst, boendesituation, tidsbrist, studier, personlig utveckling/drömmar, sökandet efter en partner samt tillståndet i förhållandet. Överlag beskrivs dock ekonomi och inkomst som de viktigaste faktorerna; ”Alltså det krävs ekonomiska möjligheter – att man kan försörja sin familj på något sätt.” berättar Elias. Emma beskriver hur en stabil relation och känslan av att vara redo är viktiga faktorer, men att det ändå är ekonomin som avgör:

Det är mycket så rationellt tänkande när det kommer till att skaffa barn, vilket generellt sätt ses som ganska osexigt men att det ändå – amen det är mycket såhär: vad får vi för föräldrappening då? Vilket är jättetråkigt att man känner så. Jag tycker att det inte ska baseras på det. Det ska ju vara en relationsbit; nu är vi redo för att skaffa barn för att våran relation är redo för det liksom. Men jag menar sen – man kan ju vara redo i en relation i två år men man har ingen bra inkomst som gör att man kan leva bra åren som kommer med småbarn.

Samtidigt framhåller de andra faktorer, utöver inkomst, som hänger samman med den arbetsmarknadsmässiga situationen som viktiga. Boendesituationen är en sådan. Karl menar att: ”Jadå, skulle aldrig skaffa barn innan jag har riktigt boende - inget andrahand”. Sandra anser att hennes boende idag inte är optimalt för att skaffa barn då det är en studentlägenhet vilket dels innebär att den är för liten, men även att den är temporär då hon och hennes sambo bara kan bo där under tiden de studerar. Isak beskriver hur han och hans fru flyttade när de fick beskedet om att de var gravida” [...]lägenheten var helt katastrofal just med mögel och allting. Så då tänkte vi; det där kan man inte ha ett barn i.” och att de sedan valde att flytta igen ”Vi vantrivdes där borta. Det var väldigt mycket farligt. Spårvagnar, rök... Det var nästan som att bo i [förort] igen. Alltså, våra promenader med bebisen var ju i bilavgaser så vi kunde inte bo där.” Även Emma beskriver bostadsmiljön, utöver stabiliteten, som central och menar att hennes nuvarande boende inte hade fungerat i längden med barn. Samtidigt uppfattar hon boendesituationen som svår att påverka:

Vi har ju kollat på lägenhet ett tag men grejen är att marknaden är ju så jävla svår så vi kan liksom inte flytta till den standarden vi skulle vilja ha. Och det handlar inte om att det är en 10 miljoners villa vid havet utan det handlar om en lägenhet i Mölndal liksom. Men ändå så är vi inte – vi är liksom inte med, för det [priset] höjs så himla mycket.

Boendet är kopplat till arbetsmarknadssituationen på flera sätt. Statens Bostadskreditnämnd menar att unga saknar konkurrensfördelar på bostadsmarknaden då de i högre utsträckning innehar instabila anställningar och därför blir mindre attraktiva att hyra ut till (Statens bostadskreditnämnd, 2008, s. 27). Boverket understryker detta och poängterar att de som tvingas in på den svarta bostadsmarknaden är unga och nya på bostadsmarknaden (inflyttade/invandrare) eftersom de, på grund av små eller osäkra inkomster, inte kan få en hyresrätt den normala vägen (Boverket, 2012, s. 13). Statens Bostadskreditnämnd (2008, s. 29) påpekar också att det är svårt att förvärva sig bostadsrätter eftersom ”priserna är höga och det krävs i många fall två stabila inkomster för att få lån”. Därmed blir unga även utestängda ifrån bostadsrättsmarknaden på grund av de osäkra anställningarna.

Studier beskrivs vidare som kopplade till arbetsmarknaden. Elias berättar:

Det finns väl en trygghet i att kunna säga; jomen jag har gjort detta innan. Jag har erfarenhet inom det här – jag har jobbat inom detta. Det är liksom enklare att ta sig tillbaka då, kan jag tänka mig. Än om man: ah, jag utbildade mig och under det fick jag barn och nu har jag varit ledig och nu kommer jag tillbaka och nu vill jag jobba. Alltså,

det blir som ett uppbrott. Och därför tror jag det är bättre om man får jobba ett tag och liksom känna på det. För då kan man alltid hävda det.

Sandra skildrar även hon etableringssvårigheter vid ett eventuellt avbrott i studierna för att skaffa barn. Samtidigt beskrivs studier i sig som ett hinder eftersom de begränsar möjligheterna till en tillräcklig föräldraförsäkring. Detta då studenter hänvisas till grundnivån i föräldraförsäkringen när de innan studierna saknat en adekvat anställning.

Utöver bostad och studier beskriver respondenterna även andra kopplingar mellan familjebildning och arbetsmarknad. Johan anser att tid är viktigt och att detta är kopplat till ekonomi:

Ekonomi, givetvis. Stabil ekonomi betyder ju betydligt mer än studiemedel. Men jag tror ju inte man behöver en fantasihög lön för att ha ett barn. Men så pass mycket så man har råd att ge barnet bra mat, och kläder och tid, framför allt. Tid är det primära, egentligen. För jag tror att om man inte ger barnet tid så kommer barnet inte heller känna att, jag tror att barn behöver känna att det finns en trygghet och en trygg punkt och att någon faktiskt har tid för barnet.

Även Isak anser tid vara av central vikt och båda tycks mena att förmågan att ge barnet tid hänger ihop med anställningsform och ekonomi. Emma menar att arbete är viktigt utöver inkomsten eftersom det påverkar parrelationen:

Det är viktigt att båda har varsitt liv och speciellt i min och X's relation där han inte är från Sverige med ett socialt nätverk redan från början. Då är jobb och plugg liksom superviktigt för att han ska kunna få en egen identitet.

Anna beskriver hur hennes arbetssituation idag får framtida konsekvenser:

Jag kan ju känna att jag känner mig lite begränsad om man tänker på framtiden. Ska det fortsätta att vara såhär så får jag ju välja ett liv där jag bor i hyresrätt hela livet. Och om jag får barn – att inte åka på dyra semestrar. Vilket mina föräldrar har gjort för oss.

Förutom föräldraskap beskrivs arbetsmarknaden i relation till partnerskap; att situationen på arbetsmarknaden får effekter för förhållandet och vice versa. Sandra beskriver sig som mindre mobil och flexibel på arbetsmarknaden i och med sin relation:

Men å andra sidan blir man ju inte lika flexibel, för hade jag varit singel nu så hade jag ju absolut kunnat – hade jag fått ett jobb uppe i Umeå så hade jag ba: YES! Då hade jag bara kört. Eller vart som helst egentligen men nu är man ju lite mer låst, på något vis.

Elias beskriver det som jobbigt och som en uppoffring att studera och arbeta samtidigt eftersom han främst arbetar på helgerna, vilket är den tiden på veckan då hans sambo är ledig. Samtidigt beskrivs partnerskapet även som en fördel av de respondenter som befinner sig i dem. Isak berättar att det dels underlättar ekonomiskt att vara i en relation då det genererar dubbla inkomster. För det andra förenklar relationen föräldraskapet, menar han, eftersom de kan hjälpas åt; när den ene jobbar kan den andra ta hand om barnet. Sandra beskriver det som en trygghet i och med att de kan luta sig tillbaka på varandra ekonomiskt, samtidigt som hon menar att själva relationen ger henne en fördel på arbetsmarknaden:

Jag tror också att, men det är också en egen föreställning som jag har, att folk gärna ser på en som mer pålitlig om man följer normen på det viset – att man, jamen då har jag pojkvän och då har jag lägenhet och bor där och har utbildning och då känns det stabilt och tryckt liksom. Så jag tror absolut man har en fördel ur det!

Elias beskriver också parrelationen som en säkerhet eftersom han innan förhållandet upplevt en otrygghet på bostadsmarknaden, då han inte lyckats få en stabil bostad på egen hand. Utöver det menar han att relationen även:

Det är väl någonsorts trygghet. Att ha någon som finns där rent socialt och ekonomiskt. Man hjälps åt i livet. Det är inte lätt att vara själv – då har man ju bara sig själv; det är bara en själv som kan hjälpa en vad det än är.

Överlag talar respondenterna om en trygghet eller en grundtrygghet som nödvändig för att skaffa barn och de tycks mena att denna är svår att uppnå på basis av de anställningsvillkor och former de hittills haft. Deras beskrivning av centrala faktorer för föräldraskap utöver ekonomi och stabil inkomst som ändå är kopplade till arbetsmarknaden och deras situation på den vittnar därmed om att globaliseringen har en viss effekt på familjebildning. Även om det överlag fanns en upplevelse av att det alltid går att skaffa barn oberoende av individens situation, menade alla respondenter att det fanns bättre och sämre scenarion att skaffa barn i kopplade till trygghet. Johanna berättar om sina tankar om att skaffa barn:

Man måste ju ha en inkomst – eller klart man inte behöver. Det går ju att leva på bidrag men det kanske inte är så jävla roligt. Och det är eventuellt inte så man starta sitt barns liv. Man vill ju ändå ha en sorts grundtrygghet att man kan ro i land det här projektet.

Osäkerheten kan därmed bekräftas vara en faktor som påverkar ungas beslut att skjuta upp familjebildningen i avseendet att skaffa barn. Att majoriteten av dem som i dagsläget praktiskt

kan skaffa barn (befinner sig i en relation) väljer att inte göra det, ser jag som ytterligare bevis för det.

6.2.2 Institutionella filters relation till familjebildning: social acceptans

Enligt teorin ska det i Sverige finnas en social acceptans och institutioner som möjliggör en pluralism av familjekonstellationer, vilket skulle underlätta föräldraskap idag eftersom äktenskapets statiska karaktär är svårförenlig med globaliseringens flexibilitet och mobilitets krav (Blossfeld et al, 2005, s. 14, 428). Detta är något jag ställer mig skeptisk till av flera skäl. Dels så beskriver majoriteten giftermål som en nödvändighet snarare än ett val. Sandra berättar:

Så jag tänker nog giftermål av praktiska skäl men såklart lite av romantiska skäl också. Och även också såhär, av ekonomiska skäl. Trygghetskäl, måste jag säga. [...] Hela samhället är ju uppbyggt kring en tvåsamhetsnorm och kanske också en heteronorm. Och på det viset är det ju praktiskt när man är två. Och sen tänker jag också såhär – jag kan ju inte all juridik på det viset men, alltså om det skulle hända någonting. Ur försäkringssynvinkel eller så. Men jag tänker att det är en större trygghet.

Likaså Johan och Johanna beskriver ett eventuellt giftermål i liknande termer och trycker på de juridiska fördelarna. Att majoriteten framhäver juridiska eller praktiska motiv till giftermål framför personlig önskan ser jag som ett tecken på att denna institution idag tappat sin ursprungliga mening. Samtidigt ser jag det som en institutionell brist eftersom giftermålet beskrivs som en nyckel till rättigheter och tryggheter som annars inte går att åtnjuta som par i Sverige. Därmed menar jag att det trots social acceptans för levnadsformer utanför äktenskapet, inte kan ses som ett fullvärdigt alternativ till giftermålet och därför saknas institutioner som möjliggör fria val av levnadsformer. När barn kommer in i bilden blir detta extra framträdande. Isak beskriver varför han gifte sig:

Anledningen till varför vi gifte oss var faktiskt bara för att processen såg snabbare ut för oss att jag skulle bli erkänd som farsan. Annars var det DNA-test och allt möjligt, som inte vi behövde göra faktiskt, utan då blev det bara ett intyg på att; ah, du gifte dig med henne och då är du farsan och ja. Eller, vi visste inte mer då men så var det ju ärvande rätten – att om jag dör så ärver hon och om hon dör ärver jag, eller barnet. Och det var ju också en faktor för då är det ju – det är ekonomiskt äh, vad säger man? Av ekonomiska skäl så gifte vi oss. Inga moraliska skäl.

Par som inte är gifta och skaffar barn står därmed inför svårigheter som inte gifta par ställs framför, som erkännande av faderskap och rätt till delad vårdnad (Skatteverket, u. å.). Samtidigt kan de inte åtnjuta samma rättigheter som ett gift par i form av bland annat arvsrätt – vilket kan skapa komplikationer vid exempelvis dödsfall (Hedmark, 2013). Jag har inte för avsikt att i denna uppsats diskutera svensk lagstiftning och konstaterar därför bara att levnadsformerna uppenbarligen inte är så öppna och fria som tillskrivs i teorin. Valet av levnadsform framstår inte som fritt när majoriteten av respondenterna har för avsikt att gifta sig för att komma åt juridiska rättigheter. Detta konstateras vidare inte bara av mig, utan även juridikstudenten Paula Rincon Skute konstaterar följande i sitt examensarbete:

Eftersom äktenskapet erbjuder ett mycket större juridiskt skydd för den svagare parten, kan det finnas en risk att människor tvingas att ingå äktenskap med varandra, enbart på grund av juridiska skäl. Med ett sådant resonemang blir valet av samlevnadsform inte längre en frivillig angelägenhet, utan en juridisk nödvändighet.

(Rincon Skute, 2007, s. 53)

Samtidigt vittnar följande uttalande från Elias samt ovanstående citat från Sandra att den sociala acceptansen även den är begränsad:

Gifta mig - jag tycker det är bra. Jag tycker inte att det är någonting som bara är kopplat till heterosexuella, som en del tycker, utan jag tycker att det är ett speciellt band mellan två människor som tycker om varandra och att de vill ha någonsorts rättighet. Det är ju en sorts säkerhet också – att veta det att om vi bygger ett hem så tillfaller det min sambo om det skulle hända någonting med mig. Det finns en trygghet i det också.

Som homosexuell i Sverige idag anser han sig ha samma rättigheter som alla andra, men kommentaren om att alla inte tycker det vittnar om en upplevelse av att acceptansen för olikartade levnadsförhållanden är begränsad. Vidare beskriver han sin familjebildning som potentiellt hotad:

I och med att jag är dels homosexuell och har en annan etnisk bakgrund så tror jag att jag är mer utsatt – eller vi är mer utsatta än ett vitt heterosexuellt par i och med den politiska utvecklingen. Så tänker jag lite. Samtidigt så – det är ingenting jag är rädd för heller. Det är tråkigt. Det påverkar ju lite såhär.

Följande uttalande från Anna vittnar även det om den sociala acceptansens begränsningar:

Jag har mycket positiva bilder av familjen som sådan men jag, samtidigt blir jag ju också frustrerad av den samhälleliga bilden av familjen som ett slags krav som känns stressat – som jag tror känns stressande för många. [...] Jag känner respekt för människor som lever ensamma hela livet. Ibland kan jag tänka att jag kommer göra det också! För jag tror att det passar mig, men inte för att jag vill det. Då är det inte själva – självklart så vill jag ju inte leva ensam, men tanken på att vara ensam skrämmer mig om då alla andra har familj till exempel. Men säg att mina vänner inte heller skulle ha familj – då skulle det ju vara på ett annat sätt. Och om inte andra skulle se på mig, om jag potentiellt levde ensam, att jag är misslyckad på något sätt – då skulle det också vara okej. Det hade kanske varit – rädslan för att inte ha en familj hade varit mindre och det hade varit skönare just nu.

Därmed kan jag konstaterat att mina respondenter upplever en viss begränsning i den sociala acceptansen för olikartade levnadsförhållanden och att statliga institutioner inskränker möjligheten till detsamma. Respondenternas strävan att åstadkomma stabilitet eller grundtrygghet, genom ett stabilt förhållande och ekonomi, innan de skaffar barn vittnar vidare om att den sociala acceptansen eller välfärdsinstitutionerna inte har avsevärd effekt på deras beslut att skaffa barn. Trots att vissa respondenter uppger att det går att skaffa barn och leva som ensamstående förälder, exempelvis, är detta inte något som respondenterna eftersträvar. Vidare nämns knappt de påstådda institutionella möjliggörarna till alternativa levnadsförhållanden, så som sambolagen, utan äktenskapet beskrivs istället som en nödvändighet.

6.2.3 Institutionella filters relation till familjebildning: välfärdsförmåner

Välfärdssystemet i Sverige skulle, enligt teorin, ytterligare underlätta ungas familjebildning eftersom detta verkar filtrera av globaliseringens effekt av osäkerhet (Blossfeld et al, 2005, s. 428). Dock verkar detta institutionella filter i högre grad för unga med anknytning till arbetsmarknaden än de som står utanför den, eftersom exempelvis föräldraförsäkring är knuten till tidigare inkomst (ibid). Även detta påstående ställer jag mig kritisk till då jag i empirin enbart finner svaga belegg för att välfärdssystemet skulle ha någon positiv inverkan på familjebildningen, i avseendet att skaffa barn, för mina respondenter. Detta eftersom den respondent som faktiskt valt att bli förälder endast har en svag koppling till arbetsmarknaden. Därmed skulle han enligt teorin vara mindre benägen att skaffa barn eftersom han inte kan åtnjuta välfärdsförmånerna i samma utsträckning som en förvärvsarbetande. Dessutom väntar denne sitt andra barn vilket han och hans fru valt att skaffa trots att han endast har rätt till grundbeloppet i föräldraförsäkringen. Andra respondenter med bättre förutsättningar enligt

teorin, det vill säga större möjlighet till avnjutande av välfärdsförmånerna, har däremot inte valt att skaffa barn hittills.

Trots att alla respondenterna har rätt till föräldraförsäkring och somliga menar att denna är en faktor som påverkar deras beslut att skaffa barn, så tycks det faktum att föräldraförsäkringen är knuten till inkomst påverka dem mer. De respondenter som nämner föräldraförsäkring som en faktor menar att de vill vänta tills de har rätt till en högre föräldrapenning; de vill först avsluta sina studier, som innebär att de endast kan lyfta grundbeloppet, och sedan arbeta ett tag för att höja föräldrapenningen. Därmed ser jag inte föräldraförsäkringen i respondenternas rådande situation som ett incitament för att skaffa barn. Vidare är de få respondenter som ens nämner andra sociala skyddsnät, i form av exempelvis bidrag. De som nämner dessa anser dem inte påverka deras förmåga att skaffa barn eftersom bidragen dels är svårtillgängliga men även otillräckliga i jämförelse med idealet att ha en stabil ekonomi genom arbete. Andra förmåner, så som dagligverksamhet för barn exempelvis, nämns inte ens som möjliggörare för familjebildning. Detta kan dock ses i ljuset av att mina respondenter troligtvis tar dessa förmåner för givet, eftersom de är uppväxta med dem. Följaktligen anser jag de svenska välfärdsinstitutionerna som dåligt rustade för att hantera globaliseringseffekterna. Detta eftersom majoriteten av respondenterna upplever en osäkerhet och framhäver detta som skäl till att vänta med familjebildningen trots att de omgärdas av detta välfärdssystem. Faktumet att trygghet och stabil inkomst framhävs som främsta faktorer vittnar vidare om att de svenska institutionerna inte lyckas filtrera globaliseringen på det sätt som behövs för att inte påverka familjebildningen. Min kritiska ställning baseras på att många av respondenterna haft eller har osäkra anställningar vilket gör vissa bidrag svårtillgängliga eftersom de grundas på en uppskattad årsinkomst – vilket är svårt att uppskatta när respondenterna ifråga inte ens tycks veta hur de ska arbeta nästkommande vecka. Parallellt med detta utbildar sig flera som en effekt av den ökade vikten av humankapital vilket i sin tur kan ses som en konsekvens av globaliseringen. Som nämnts i denna studie tidigare har flera respondenter påbörjat studier först efter en period på arbetsmarknaden som präglats av osäkerhet och kortsiktighet, vilket de menar vilja söka sig bortifrån genom att studera och därefter uppnå tryggare och långsiktigare arbetsformer. Den svenska föräldrapenningen baserad på inkomst blir därmed inte fördelaktig för majoriteten av mina respondenter i form av studenter. Eftersom de befunnit sig i osäkra arbetssituationer innan studierna, alternativt ingen anställning, har de inte haft möjlighet att arbeta in en tillfredsställande sjukpenningsgrundande inkomst och därmed blir de hänvisade till grundbeloppet i föräldraförsäkringen vilket inte är tillräckligt att försörja sig på.

Föräldrapenningens svårförenlighet med studier styrker Sveriges Förenade Studentkårer som menar: ”Att studerande utan inarbetad SGI får så låg ersättning är djupt problematiskt. Det är oacceptabelt att studenter riskerar att stå utanför grundläggande trygghetsystem och detta måste åtgärdas.” (Sveriges Förenade Studentkårer, 2013, s. 6).

Till följd av detta konstaterar jag att det svenska välfärdssystemet inte filtrerar globaliseringens effekter för dem som är unga och står helt eller delvis utanför arbetsmarknaden eller de som försöker anpassa sig genom att studera. Detta eftersom att mina respondenter överlag upplever sig själva i en situation där familjebildning i form av att skaffa barn inte är möjlig.

6.3 Relation mikro-makronivå

Respondenternas påvisade hanterande av den osäkerhet globaliseringen genererar genom ett uppskjutet föräldraskap och brukandet av alternativa sysselsättningsformer, så som studier, kan vidare även ses få effekt på makronivå. I rapporten ”Sysselsättningen 2030 – kan dagens försörjningsbörda bibehållas?” beskriver författarna från Statistiska Centralbyrån (2012b, s. 14, 24) hur ungas försenade etablering på arbetsmarknaden, beroende av bland annat ökat antal studerande, får effekt för försörjningsbördan. Försörjningsbördan är vidare även beroende av födelsetal och fruktsamhet, vilket kan påverkas av ett fördröjt föräldraskap. Ett uppskjutet barnafödande kan utöver demografiska effekter även få hälsokonsekvenser för såväl mor som barn bestående av bland annat infertilitet, fosterdöd och förtidig födsel (Schmidt, Sobotka, Bentzen, & Nyboe Andersen, 2012).

Vidare har forskning påvisat att de osäkra anställningar ökar risken för psykisk ohälsa (Waenerlund, Virtanen & Hammarström, 2011), vilket understryks vara ett folkhälsoproblem i Statens Folkhälsoinstituts (2005, s. 38) rapport ”Ökad hälsa i arbetslivet”. De osäkra anställningar unga tvingas in i som en effekt av globaliseringen kan därför utöver den förändrade sociala organisationen även få negativa folkhälsliga effekter för samhället.

7. Slutsats och diskussion

Teorin jag valt att utgå ifrån visade sig stämma i många avseenden, men ett grundligt undersökande av några unga individers upplevelse av arbetsmarknad och familjebildning visade samtidigt på teorins begränsningar. Mitt viktigaste fynd tycks vara de heterogena upplevelserna beroende av genus, vilka i ursprungsstudien inte undersökts lika genomgående som i denna studie. Vid granskandet av upplevelsen av arbetsmarknaden menade

respondenterna överlag att denna var osäker, men osäkerheten tycktes spridas olika i avseendet genus. Kvinnorna uttryckte en stress som berörde deras situation såväl innan- som utanför arbetsmarknaden medan männen istället beskrev sig kunna vända osäkerheten till sin fördel. I min analys har jag tolkat detta som ett uttryck dels för en genuskonstruktion och diskurs som gör att kvinnor upplever sig stå under flera och ibland oförenliga krav, vilka berör både deras position på arbetsmarknaden som i det privata. Samtidigt kan det vidare ses i skenet av den könssegregerade arbetsmarknaden där forskare inom fältet redan tidigare konstaterat att olika delar av arbetsmarknaden präglas av varierande arbetsvillkor, där de sektorer som kännetecknas av sämst arbetsvillkor domineras av kvinnor. Genom detta har jag alltså kunnat konstatera att globaliseringen har en genusdimension som måste uppmärksammas för att vi ska förstå globaliseringsfenomenets fulla spektra. Detta är vidare viktigt ur ett rättvis perspektiv, då detta fynd även belägger hur globaliseringen förstärker sociala orättvisor. Utöver genusdimensionen av de sociala orättvisorna visade sig även klassbakgrund ha en effekt på mina respondenters upplevelser samt handlingar. Således är ett intersektionellt perspektiv att föredra vid studier av globaliseringens verkningar på mikronivå då även tesen om globaliseringens fragmentiserade och olikartade verkningar kan bekräftas utifrån uppsatsen.

Ytterligare en central upptäckt är bristerna i tesen om att det svenska välfärdssystemet och institutionerna filtrerar den osäkerhet som uppstått för unga som en effekt av globaliseringen. Utöver den svenska förmånen att kunna studera gratis och finansiera detta genom studiebidrag samt fördelaktiga lån via Centrala Studiestödsnämnden har få av mina respondenter uppgett sig påverkas av dessa. Alla beskriver en hård och konkurrenspräglad arbetsmarknad som ung, och ingen av dem har hittills lyckats etablera sig genom att uppnå en fördelaktig och hållbar anställning. Vidare beskriver majoriteten hur de i dag saknar möjligheter att skaffa barn och på så sätt påbörja familjebildning, vilket de kopplar till den individuella situationen på arbetsmarknaden. Föräldrapenningen, exempelvis, beskrivs som en framtida nytta istället för ett incitament och möjliggörare i dagsläget där samtliga står utanför arbetsmarknaden.

Originalstudiens brister och begränsningar som i denna uppsats påvisats bekräftar vidare att det finns ett behov av framtida studier av fältet som utvecklar vår förståelse av globaliseringens verkningar och tolkningar på mikronivå, som tar hänsyn till de spektra av unika positioner de sociala strukturerna och fysiska omständigheterna utgör. Dock behövs givetvis studier på såväl mikro- som makronivå, för att förstå hur förändringar på respektive plan parallellt

påverkar varandra eftersom globaliseringen bör ses som en dynamisk process i ständig förändring.

Sammanfattningsvis kan jag, för att återknyta till studiens syfte, genom detta examensarbete belägga att studier på mikronivå som kontrasterar studier på makronivå är av central vikt för att förstå globaliseringens mångfacetterade uttryck. Genom att studera generella mönster på makronivå kan vi få en fingervisning om globaliseringens verkningar på mikronivå, men det är först när vi djupdyker i meningsskapandet bakom dessa allmänna yttringar som vi kan förstå vad aggregaten uttrycker. Trots att empirin inte vittnar om ett direkt erkännande av kopplingen globalisering – ekonomi – social organisation på individnivå, så menar jag att respondenternas indirekta utpekanden av globaliseringens manifestationer som centrala komponenter i deras upplevda livssituationer pekar på att globaliseringen spelar en central roll i de individuella livskurserna. Det kvarstår dock för framtida studier att kartlägga exakt hur.

Bilaga 1: Respondenter

”**Anna**” - kvinna, 24 år: båda hennes föräldrar har akademisk lärarutbildning och har båda arbetat som lärare, men idag är de istället egna företagare med separata firmor inom olika branscher. Därmed kategoriserar jag hennes bakgrund som medelklass, utifrån båda föräldrarnas uppfyllande av kriterierna för ”tjänstemän”.

Hon påbörjade sitt yrkesliv genom att sommarjobba. Efter gymnasiestudierna var hon först arbetslös tre månader, för att sedan påbörja en arbetsplatspraktik som bekostades av Arbetsförmedlingen. Genom denna praktikplats fick hon sedan en kortare anställning. Hon påbörjade därefter sina högre studier genom ett tvåårigt yrkesförberedande program på Folkhögskola, ett år efter gymnasiet - det vill säga som 20åring. Genom denna utbildning fick hon ytterligare en praktikplats. Därefter påbörjade hon sina universitetsstudier, vilka hon ser som profilerings studier till hennes Folkhögskoleexamen. Hon har läst kurser om 90 högskolepoäng vid universitet. Hon har studerat fortlöpande sedan hon påbörjade universitetsstudierna, men det sista två terminerna har hon läst på deltid och försökt arbeta resterande tid. Hon har därmed bara arbetat sporadiskt.

Vid intervjutillfället uppgav sig Anna vara singel och levde tillsammans med några andra kvinnor i ett kollektiv, där en av de andra boenden stod för förstahandskontraktet för lägenheten.

”**Johanna**” - kvinna, 25 år: mamman har eftergymnasial yrkesutbildning, vilket däremot pappan inte har. Dock har mamman under stor del av hennes uppväxt levt ihop med en ny man som verkade som egenföretagare. Pappan har vidare en stabil arbetsposition på kontor där han arbetat sedan hennes barndom. Därmed kategoriserar jag hennes bakgrund som medelklass utifrån pappans och styvpappans uppfyllande av kriterierna för ”tjänsteman” respektive ”företagare”.

Hon påbörjade sitt yrkesliv genom att jobba sporadiskt vid sidan av gymnasiestudierna på sin styvpappas kontor. Efter gymnasiet hade hon sitt första sommarjobb, och påbörjade därefter en högskoleförberedande utbildning om två år, det vill säga vid 19 års ålder. Under dessa år hade hon ett sommarjobb. Direkt efter de högskoleförberedandestudierna påbörjade hon sin kandidatutbildning som hon är färdig med i år. Hon inledde alltså sina universitetsstudier vid 21 års ålder och har därmed läst 180 högskolepoäng. Under sina studier på kandidatnivå har hon oregelbundet jobbat vid sidan av studierna, men inte haft sommarjobb de senaste tre åren. Hon har sökt och kommit in på en masterutbildning som hon påbörjar direkt efter avslutade

studier på kandidatnivå.

Vid intervjutillfället uppgav sig Johanna vara singel och levde ensam i en studentlägenhet.

”**Sandra**” – kvinna, 25 år: mamman och pappan saknar eftergymnasial utbildning. Mamman arbetar inom vård- och omsorg medan pappan arbetar inom VVS-branschen, där han har arbetat sig upp från att ha varit montör till att idag vara försäljare. Därmed kategoriserar jag hennes bakgrund som arbetarklass utifrån båda föräldrarnas uppfyllnad av kriterierna för ”arbetare”.

Hon har haft en brokig skolgång där hon läste en termin på gymnasiet och valde sedan att ta ett års studieuppehåll och arbetade då heltid på en snabbmatskedja. Hon upptog därefter studierna på gymnasienivå och färdigställde dessa, samtidigt som hon fortsatte att jobba vid sidan av gymnasiestudierna. Efter gymnasiet varvade hon diverse jobb och anställningsformer med resande, bland annat ett säsongsjobb utomlands. Under denna period bekostade hon privat även en kortare fortbildning för att höja sin konkurrenskraft och på så sätt komma bort från timanställningarna, men den ledde dessvärre inte henne till fast anställning. Hon flyttade till Oslo under en period och lyckades där få en fast anställning på heltid under ett drygt år. När hon var 24 år valde hon att inleda sina universitetsstudier genom att läsa en termin strökurser, och följande termin påbörjade hon sin kandidatutbildning. Hon jobbar nu vid sidan av sina studier.

Vid intervjutillfället befann sig Sandra i ett samboförhållande, där hon delade boende i form av studentlägenhet tillsammans med pojkvännen.

”**Emma**” - kvinna, 29 år: kommer från en arbetarklassbakgrund där ingen av föräldrar har eftergymnasialutbildning. Båda hennes föräldrar arbetar på kontor. Hon är i huvudsak uppväxt hos sin mamma då hennes föräldrar separerade tidigt, och hon beskriver att det ”inkomstmässigt var tufft när jag var liten” och ”vi var medvetna om att mamma hade det jobbigt med pengar”. Efter följdfrågor till respondenten gällande klassmässig bakgrundsgruppering, kategoriserade jag hennes uppväxt som arbetarklass på grund av att modern och fadern saknade underställda samt den ekonomiska stress hon emellanåt erfarit under sin uppväxt.

Hon påbörjade tidigt sitt yrkesliv genom att först sitta barnvakt åt släktingars barn, och arbetade sedan med att sälja jordgubbar. Under gymnasietiden fortsatte hon att arbeta med detta och hade utöver sommarjobb även andra anställningar vid sidan av studierna. Efter gymnasiet har hon arbetat med diverse, men även rest. Hon påbörjade sina studier vid 22 års ålder genom att studera ett år vid Folkhögskola, och även här arbetade hon parallellt med

studierna. Därefter jobbade hon enbart. Efter detta uppehåll, alltså 23 år gammal, återupptog hon sina studier och denna gång vid universitetet. Hon har sedan dess kontinuerligt studerat inom olika ämnen och discipliner. Hittills har hon tillgodogjort sig 180 högskolepoäng. Hela studietiden har hon arbetat vid sidan av studierna. Hennes mål är att sätta ihop en egen kandidat av de ämnen hon läst och avlägga kandidatexamen. Därför har hon nu sökt sig till kurser medvetet för att möjliggöra detta.

Vid intervjutillfället var Emma gift sedan två år tillbaka. Hon och hennes man delade även boende bestående av en centralt belägen hyresrätt.

”**Elias**” – man, 23 år: mamman har grundskoleutbildning samt alternativ utbildning till gymnasiet, men således ingen gymnasiekompetens och har under majoriteten av hans uppväxt och vuxna liv arbetat inom livsmedelsbranschen. Mamman har dock under en stor del av hans liv levt med en man som inte är hans pappa, och denne man är egen företagare. Vidare är han delvis även uppväxt i en familj som han själv beskriver som övre medelklass, vilket han upplever har påverkat och färgat hans uppväxt. Därmed blir denna respondent mer svårplacerad klassmässigt, men jag beslutar efter följdfrågor till respondenten gällande klassmässig bakgrundskategorisering samt utifrån min epistemologiska utgångspunkt att placera denna under ”medelklass” eftersom respondenten själv beskriver sig ha ett habitus tillhörande denna klass samt aldrig ha erfarit ekonomisk stress.

Han påbörjade tidigt sitt yrkesliv genom att arbeta extra vid sidan av gymnasiestudierna samt sommarjobba, bland annat inom städ- och restaurangbranschen. Efter gymnasiet tog han ett års studieuppehåll, eftersom han inte kom in på den utbildning han sökt. Under detta år arbetade han som timanställd på heltid. Därpå inledde han sina universitetsstudier som 20-åring, genom att påbörja ett kandidatprogram. Efter ett år (två terminer) valde han dock att hoppa av detta program och tog därefter ett studieuppehåll varandes i en termin. Under denna period hade han först ett sommarjobb och därefter en timanställning. Sedan påbörjade han det kandidatprogram som han nu läser och har avverkat tre terminer på. Han har därmed förvärvat 150 högskolepoäng. Han kommer dock kunna tillgodogöra sig de tidigare studierna även i det program han utbildar sig vid nu, och kommer därför kunna avlägga sin kandidatexamen tidigare.

Vid intervjutillfället befann sig Elias i ett samboförhållande med sin pojkvän, där de delade bostad bestående av en bostadsrätt som ägs enskilt av pojkvännen.

”**Johan**” - man, 27 år: är adopterad men är uppväxt med föräldrar med akademisk lärarutbildning. De har under hans barndom arbetat som lärare, men pappan driver sedan ett

tag tillbaka eget företag och försörjer sig nu igenom det. Därmed kategoriserar jag hans bakgrund som medelklass, utifrån båda föräldrarnas uppfyllande av kriterierna för ”tjänstemän”.

Han påbörjade sitt yrkesliv under gymnasiet då han fick extrajobb inom försäljningsbranschen. Efter han avslutat gymnasiet så fortsatte han denna anställning under ett drygt år. Därefter bosatte hans sig utomlands i sju månader och fick fast anställning på heltid. Efter det återvände han till hemstaden och sin tidigare anställning, dock på en högre position. Under denna period inledde han sin universitetsutbildning genom att ta en kurs á 15 högskolepoäng, han var då 21 år gammal. Efter den arbetade han sporadiskt ett tag, för att sedan återigen få en fastanställning inom säljbranschen där han arbetade i ca 10 månader. Efter det följde en tid av periodvis arbetslöshet, resande och sporadiskt arbete. Han återupptog därefter studierna under ett år, för att sedan flytta utomlands igen för arbete. Efter denna period påbörjade han sin kandidatutbildning, det vill säga vid 25 års ålder, och har idag sammanlagt läst 175 högskolepoäng. Han har under den senaste perioden av studier haft anställningar vid sidan av, men han har inte sommarjobbat de senaste åren och arbetat mycket lite.

Vid intervjutillfället uppgav sig Johan vara singel och bodde ensam i en studentlägenhet.

”**Karl**” - man, 24 år: är uppväxt i en fosterfamilj där mamman och pappan saknar gymnasieutbildning. Mamma är nu pensionerad, men har tidigare jobbat för socialtjänsten som jourförälder, och pappan arbetar inom industrisektorn. Därmed kategoriserar jag hans bakgrund som arbetarklass, utifrån mammans och pappans uppfyllande av kriterierna för ”arbetare” då jourförälder inte kan likställas med ett tjänstemannayrke.

Han påbörjade tidigt sitt yrkesliv vid 14 års ålder genom att arbeta med renhållning. Under gymnasiet sommarjobbade han genom att sälja jordgubbar. Efter gymnasiet bosatte han sig i Norge och fick där en timanställning inom livsmedelsbranschen. Han valde efter åtta månader att flytta tillbaka till sin hemstad och fick då fast anställning på heltid inom industrisektorn. Efter drygt tre år där valde han att ta en paus från arbetet för att plugga upp betyg på Komvux och har idag högskolekompetens. Chefen för hans arbete före uppehållet hade lovat honom att få återuppta sin anställning vid studiernas slut, men ett chefsbyte ägde rum under hans studieperiod och när han sedan var klar fick han på grund av detta inte tillbaka sitt arbete. Efter det har han haft sporadiska anställningar, bland annat för ett bemanningsföretag, och han är idag arbetslös. Under helgerna jobbar han nu ideellt genom en förening. Han vill påbörja högre studier, men vet inte inom vilket ämne eller disciplin.

Vid intervjutillfället uppgav sig Karl vara singel och bodde i ensam i en hyresrätt som han hyr i andrahand.

”**Isak**” – man, 25 år: mamman och pappan kom som flyktingar till Sverige innan han föddes. I sina hemländer har de båda akademiskutbildning, men dessa ogiltigförklarades när de kom till Sverige. Modern har varit sjukpensionerad sedan ankomsten till Sverige, medan fadern jobbar på ett stort industriföretag. Trots föräldrarnas akademiska bakgrund och tidigare liv i ursprungslandet kategoriserar jag hans bakgrund som arbetarklass, då föräldrarna under hela hans uppväxttid varit just sjukpensionerade och arbetat inom industrisektorn och därmed uppfyller kriterierna för ”arbetare”. Dock har föräldrarnas sociala bakgrund troligtvis färgat hans uppväxt.

Han påbörjade tidigt sitt yrkesliv genom att under sin grundskoleutbildning sälja tidningar, vilket han gjorde tills han var 17 år gammal. Han sommarjobbade inom industrisektorn under gymnasiet, men fick efter gymnasiet ingen förlängd anställning på företaget utan varslades istället i samband med den ekonomiska krisen år 2008. Från det att han var 19 år har han periodvis varit arbetslös och valde därför att läsa sporadiska kurser vid universitetet för att få en inkomst. Han sökte under denna period även Socialbidrag, men blev nekad på grund av att han bodde hemma. Därefter fick han tillbaka industrijobbet och arbetade där under sex månader på en visstidsanställning. Efter det följde en period då han arbetade sporadiskt genom ett bemanningsföretag. Sedan 23 års ålder har han dock läst kontinuerligt och jobbar nu mot att sätta ihop en egen kandidat och avlägga examen. Han har sammanlagt läst 150 högskolepoäng. Han håller nu även på att utbilda sig till ordningsvakt vid sidan av studierna. Vid intervjutillfället var Isak gift sedan lite mer än två år tillbaka och har tillsammans med sin fru ett barn. De väntade under intervjutillfället dessutom sitt andra barn. De bor tillsammans i en hyresrätt som de har förstahandskontrakt på.

Litteraturförteckning

- Acker, J. (2004). Gender, Capitalism and Globalization. *Critical Sociology*, 30 (1), pp. 17-41. doi: 10.1163/156916304322981668
- Ambjörnsson, F. (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront Förlag.
- Barker, D. & Feiner, S. (2004). *Liberating economics: feminist perspectives on families, work, and globalization*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Blossfeld, H-P., Klijzing, E., Mills, M. & Kurz, K. (Ed.). (2005). *Globalization, Uncertainty and Youth in Society*. London, UK: Routledge.
- Bohlin, I. (2003). *De kallar oss unga: Ungdomsstyrelsens Attityd- och värderingsstudie 2003*. Kristianstad: Ungdomsstyrelsens skrifter.
- Bourdieu, P. (2011). Structures, Habitus, Practices. In R. J. McGee & R. L. Warms (Eds.), *Anthropological Theory: An Introductory History* (5th ed.)(pp. 492-508). New York: McGraw-Hill.
- Boverket. (2012). *Konsekvenser och orsaker till dåligt fungerande bostadsmarknader* (2012:17). Stockholm: Boverket. Från <http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2012/Daligt-fungerande-bostadsmarknader.pdf>
- Buchholz, S., Hofäcker, D., Mills, M., Blossfeld, H-P., Kurz, K. & Hofmeister, H. (2009). Life Courses in the Globalization Process: The Development of Social Inequalities in Modern Societies. *European Sociological Review*, 25 (1), pp. 53–71. doi:10.1093/esr/jcn033
- Campbell, P. J., Mac Kinnon, A. & Stevens, R. C. (2010). *An Introduction to Global Studies*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Collste, G. (2004). *Globalisering och global rättvisa*. Lund: Studentlitteratur.
- Connell, R. W. (1998). Masculinities and Globalization. *Men and Masculinities*, 1 (1), pp. 3-23. doi: 10.1177/1097184X98001001001
- Davids, T. & Van Driel, F. (2009). The Unhappy Marriage between Gender and Globalisation. *Third World Quarterly*, 30 (5), pp. 905 – 920. doi: 10.1080/01436590902959107
- DeWalt, K. M. & DeWalt, B. R. (2011). *Participant Observation: a guide for fieldworkers* (2nd ed.). Plymouth, UK: Altamira Press.
- Ekbom, I. (2013). *Stockholms Stadsmissions ungdomsrapport #1, 2013*. Stockholm: Stockholms Stadsmission. Från <http://www.stadsmissionen.se/Global/Barn%20och%20unga/Ung%20H%C3%A4lsa/Ungdomsrapport%202013.pdf>

- Ekman, T., Wohlgemuth, D., Ström, S. & Zander, S. (2013). *Unga med attityd: Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie* (Ungdomsstyrelsens skrifter, 2013:3). Stockholm: Ungdomsstyrelsen. Från http://www.muuf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/publikation-unga-med-attityd2013.pdf
- Esiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (4. uppl.). Stockholm: Norstedts juridik.
- Giddens, A. (2010). *En skenande värld: Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv* (I. Karlsson, övers.)(2. uppl.). Stockholm: SNS Förlag.
- Gilje, N. & Grimen, H. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar* (S. Andersson, övers.) (3. uppl.). Göteborg: Daidalos.
- Halvordsen, B., Hansen, O. J. & Tägtström, J. (2012). *Unge på Kanten: Om inkludering av utsatte ungdommer* (Nord 2012:005). Köpenhamn: Nordiska Ministerrådet.
- Hedmark, E. (2013). *Bra att veta: Trygg som sambo* [Broschyr]. Stockholm: Länsförsäkringar. Från http://www.lansforsakringar.se/SiteCollectionDocuments/Om%20Oss/PressMedia/RapporterUndersokningar/Trygg_som_sambo.pdf
- Lorentzon, L. (1994) i SOU 1994;73. *Ungdomars välfärd och värderingar: Rapport till Barn- och ungdomsdelegationen och Generationsutredningen*. Stockholm: Norstedts tryckeri AB.
- McCracken, G.D. (1988). *The long interview*. Newbury Park, CA: Sage.
- Mikkelsen, B. (2005). *Methods for development work and research: a new guide for practitioners*. (2. ed.) New Delhi: Sage.
- Olofsson, J. & Lundahl, L. (2013). Unga möter ökade sociala risker: en bakgrund om ungdomsarbetslöshet och utanförskap. *Socialmedicinsk tidskrift*, 90 (5), s. 733-743. Från <http://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1055/859>
- Schmidt, L., Sobotka, T., Bentzen, J.G. & Nyboe Andersen, A. (2012). Demographic and medical consequences of the postponement of parenthood. *Human Reproduction Update*, 18 (1), pp. 29–43. doi: 10.1093/humupd/dmr040
- Sherif-Trask, B. (2010) *Globalization and Families: Accelerated Systemic Social Change*. New York: Springer.
- Skatteverket. (u. å.). *Nybliven förälder*. Hämtad 14 Maj, 2014, från Skatteverket, <https://www.skatteverket.se/privat/folkbokforing/nyblivenforalder.4.18e1b10334e8bc80005647.html>

SOU 2004:43. *Den könsuppdelade arbetsmarknaden: Betänkande av Utredningen om den könssegregerade svenska arbetsmarknaden*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

SOU 2006:77. *Ungdomar, stress och psykisk ohälsa: Analyser och förslag till åtgärder*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Sprague, J. (2005). *Feminist Methodologies for Critical researchers*. Walnut Creek, CA: Altamira Press.

Statens bostadskreditnämnd. (2008). *Samband mellan bostadsmarknad, arbetskraftens rörlighet och tillväxt* (dnr: 17-83/08). Stockholm: Statens bostadskreditnämnd. Från <http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2008/samband-mellan-bostadsmarknad-arbetskraftens.pdf>

Statens Folkhälsoinstitut. (2005). *Kunskapsunderlag till Folkhälsopolitisk rapport 2005: Ökad hälsa i arbetslivet* (r 2005:53). Stockholm: Statens Folkhälsoinstitut. Från <http://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/12105/r200553underlagsrapport4.pdf>

Statistiska Centralbyrån (u. å. a). *Klassifikationer och standarder: Socioekonomisk indelning (SEI)*. Hämtad 14 Maj, 2014, från Statistiska Centralbyrån, http://www.scb.se/sv_/Dokumentation/Klassifikationer-och-standarder/Socioekonomisk-indelning-SEI/

Statistiska Centralbyrån. (u. å. b). *Utbildningen i Sverige (Utbildningsstatistisk årsbok)*. Från http://www.scb.se/statistik/_publikationer/UF0524_2007A01_BR_03_UF0107TEXT.pdf

Statistiska Centralbyrån. (1982). *Socioekonomisk indelning (SEI) 1982* (Mis 1982:4). Från http://www.scb.se/Grupp/Hitta_statistik/Forsta_Statistik/Klassifikationer/_Dokument/SEI-MIS.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2008). *Arbete och barnafödande: Jämförelser mellan inrikes och utrikes födda* (Demografiska rapporter 2008:1). Stockholm: Statistiska Centralbyrån.

Statistiska Centralbyrån. (2011). *Befolkningens utbildning 2010* (Statistiska meddelanden, UF 37 SM 1101). Från http://www.scb.se/statistik/UF/UF0506/2010A01B/UF0506_2010A01B_SM_UF37SM1101.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2012a). *Födda 2011: Minskat barnafödande*. Hämtad 23 april, 2014, från Statistiska Centralbyrån, http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Minskat-barnafodande/

Statistiska Centralbyrån. (2012b). *Tema: Arbetsmarknad; Sysselsättningen 2030 – kan dagens försörjningsbörda bibehållas?*. Hämtad från http://www.scb.se/statistik/_publikationer/UF0521_2011I30_BR_A40BR1204.pdf

Statistiska Centralbyrån. (2013). *Äldre mammor vanligare förr*. Hämtad 23 april, 2014, från Statistiska Centralbyrån, http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Aldre-mammor-vanligare-forr/

Sveriges Förenade Studentkårer. (2013). *Regeringens Budgetproposition 2013 ur ett Studentperspektiv*. Hämtad från http://www.sfs.se/sites/default/files/regeringens_budgetproposition_2013_ur_ett_studentperspektiv.pdf

Regini, M. (2000). Between Deregulation and Social Pacts: The Responses of European Economies to Globalization. *Politics & Society*, 28 (1), pp. 5-33.
doi: 10.1177/0032329200028001002

Rincon Skute, P. (2007). *Avgörande skillnader mellan sambo- och äktenskapslagstiftningen*. Examensarbete, Lunds Universitet, Juridiska Fakulteten. Från <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=1561501&fileOid=1566272>

Robinson, I. W. (2007). Theories of Globalization. In Ritzer, G. (Ed.), *The Blackwell companion to globalization* (pp. 125 -143). Oxford: Blackwell.

Sanjek, R. (1990). On Ethnographic Validity. In R. Sanjek (Ed.) *Fieldnotes: The Making of Anthropology* (pp. 385 – 418). London, UK: Cornell University Press.

Sørensen, A. B. (1983). Processes of Allocation to Open and Closed Positions in Social Structure. *Zeitschrift für Soziologie*, 12 (3), pp. 203 - 224. Från <http://zfs-online.org/index.php/zfs/article/viewFile/2498/2035>

Uusijärvi, M. (2012, 6 november). Chocksiffrorna om deltidsarbete. *Kommunalarbetaren*. Hämtad från <http://www.ka.se/>

Waenerlund, A-K., Virtanen, P & Hammarström, A. (2011). Is temporary employment related to health status? Analysis of the Northern Swedish Cohort. *Scandinavian Journal of Public Health*, 39 (5), pp. 533-539. doi:10.1177/1403494810395821

Walther, A. (2006). Regimes of youth transitions: Choice, flexibility and security in young people's experiences across different European contexts. *Young*, 14 (2), pp. 119-139. doi: 10.1177/1103308806062737

Young, I. M. (2009). *Att kasta tjejkast: texter om feminism och rättvisa* (T. Bengtsson & S. Helgeson, övers.). Stockholm: Atlas. (Originalarbete publicerat 2005)